16

ARKITEKTEN

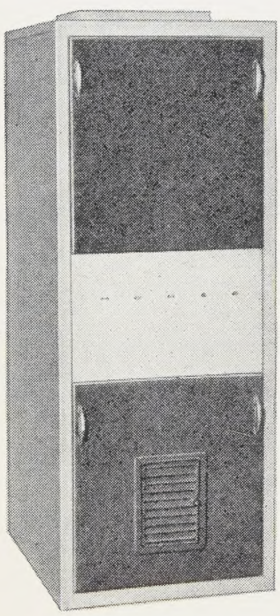
et
Madsen: Bilerne, byerne og byggeriet
iche: Træskaller

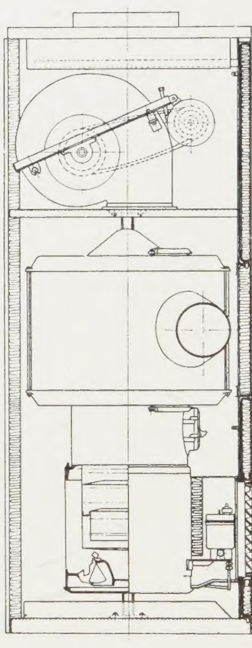
DDELELSER FRA DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND

TEN ÅRG. 63 1961 NR. 16 SIDE 293-304 AFLEVERET TIL POSTVÆSENET 1. AUGUST 1961

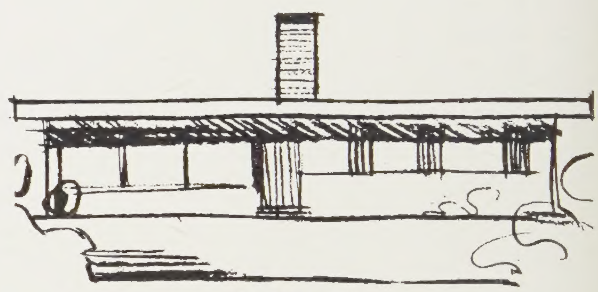
morsø luftvarme

- – oliefyret
- – kun det halve i anskaffelse
- – og ²/₃ i drift
- – suger støvet ud af stuerne
- – air condition om sommeren
- – ingen skæmmende radiatorer eller varmerør
- – lydsvag lufttilførsel gennem ventiler
- – haandgribelige fordele for alle, der skal bygge hus NU

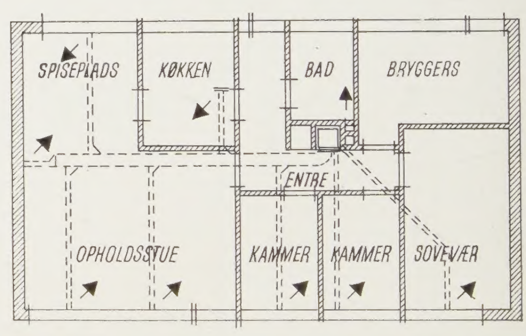

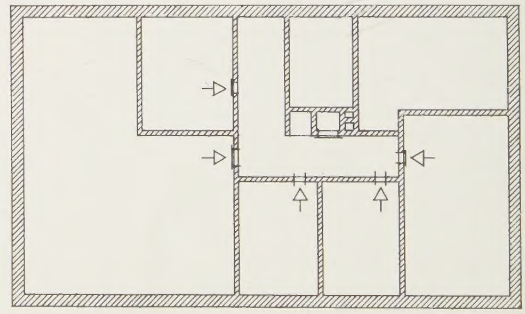
Snit: 1:20

Maal: 1:200

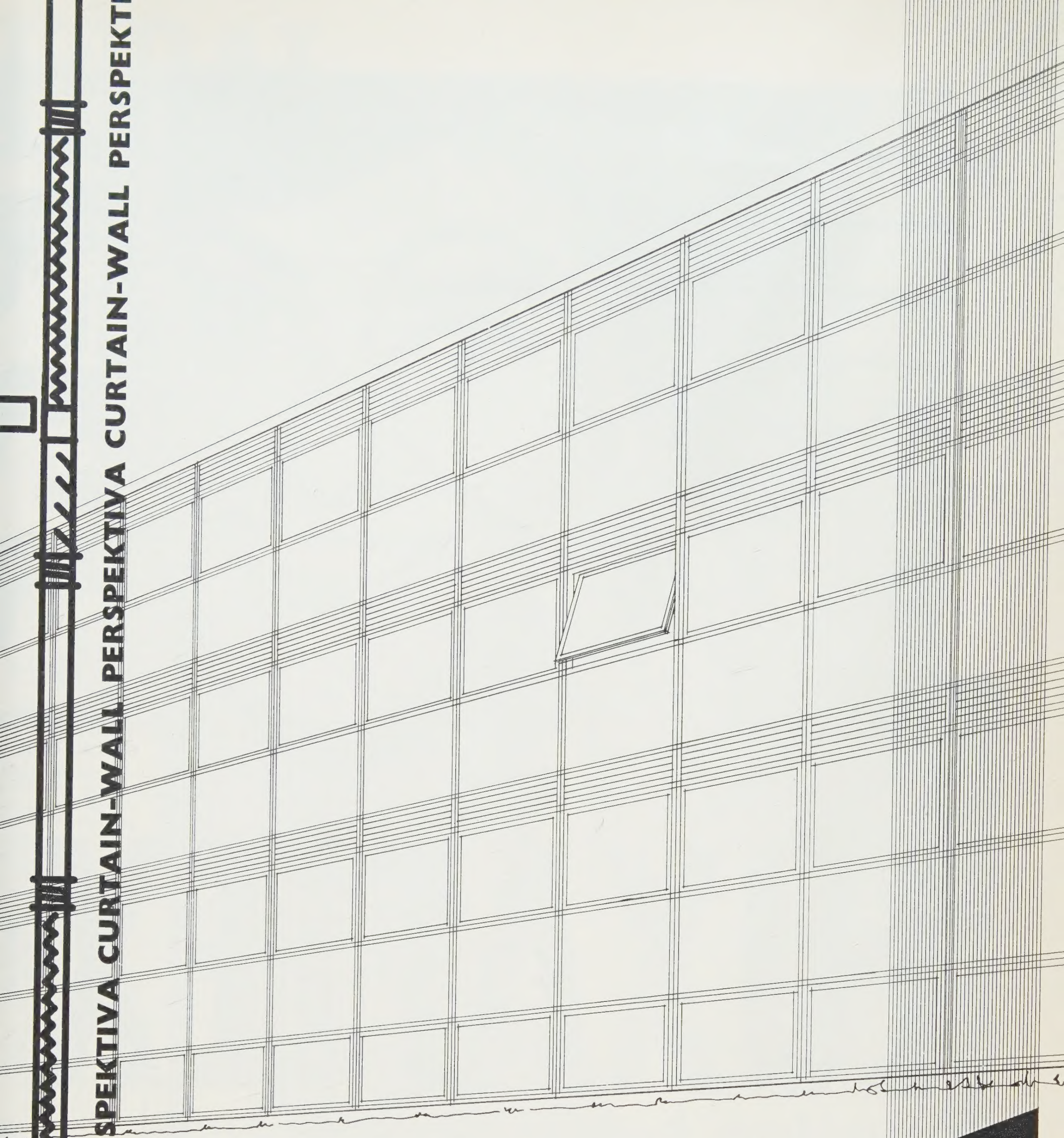

◄ Varmluft ◁ Returluft

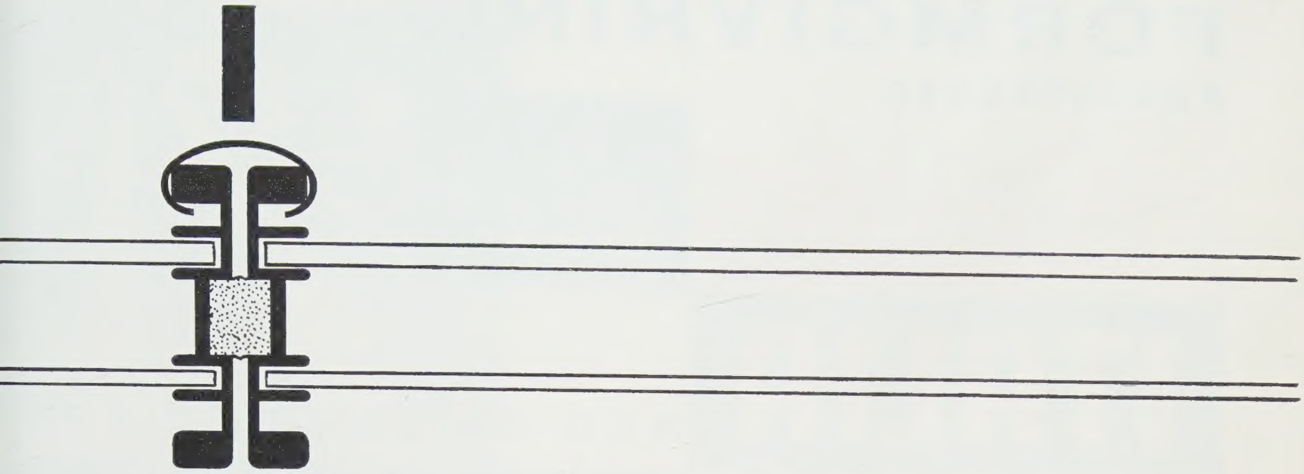

Type	Til indmuring	Fritstaaende
Ydeevne cal/t	10–12000	10–12000
Højde cm	198	160
Bredde cm	64	62
Dybde cm	62	65

Aktieselskabet N. A. Christensen & Co., Nykøbing Mors

PERSPEKTIVA CURTAIN-WALL PERSPEKTIVA CURTAIN-WALL PERSPEKTIVA CURTAIN-WALL PERSPEKTI

ITRAL GLASPANELER

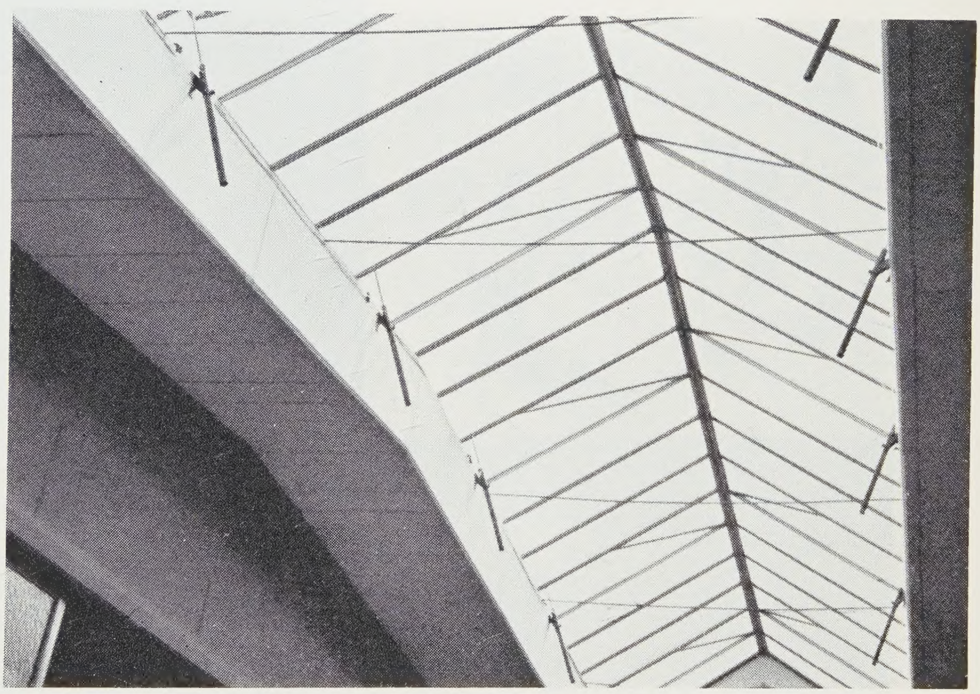

LYS

YS

RLYS

YS

Alba Soigneringsforretning & en gros vaskeri, Høje Tåstrup
Arkitekt M.D.A. *Erik Krog Knudsen, Glostrup*

gslys med VELUX

RYTTERLYS

NSK VELUX A/S - MASKINVEJ 4 - KØBENHAVN SØBORG - TELEFON (01) *691133

MODERNE FORMGIVNING

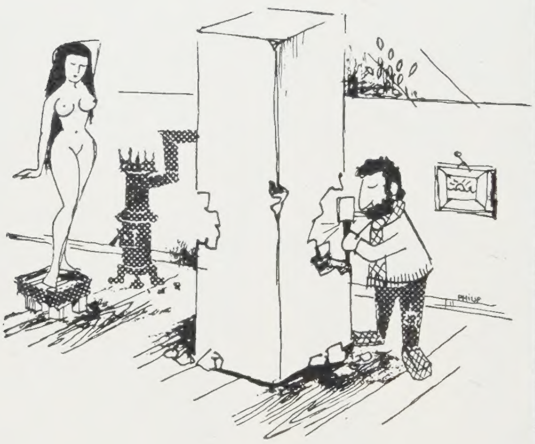
KENDETEGNER

SPHINX

ITALIA

HÅNDVASK

MED ELLER UDEN SØJL

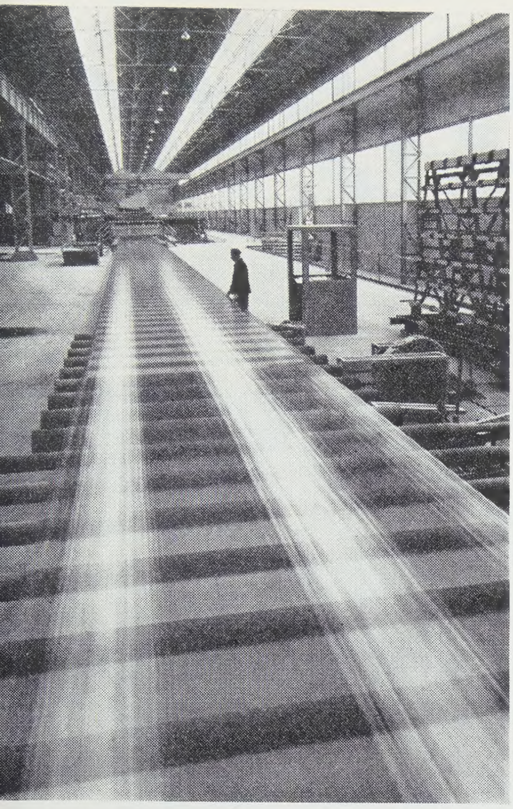

SPHINX VITREOUS CHINA

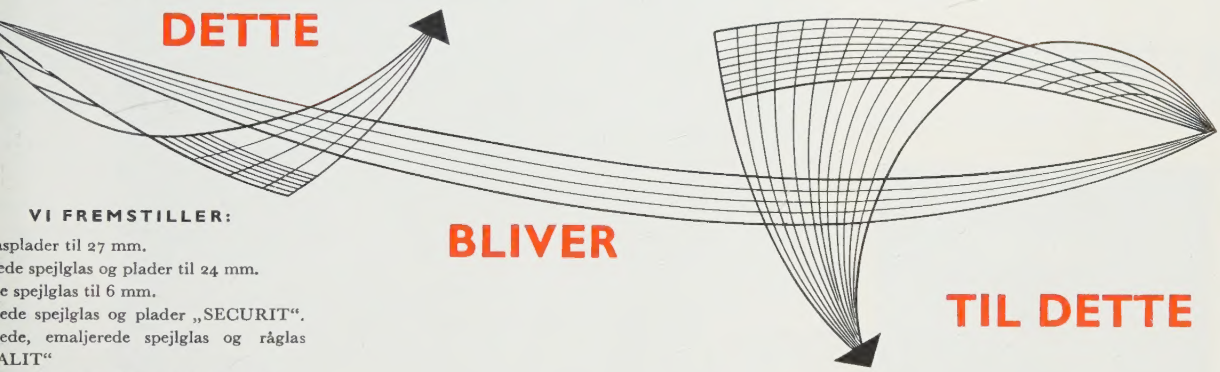
FORHANDLES AF GROSSERERE
I RØR OG SANITETSBRANCHEN

FØLG MED TIDEN!

Byg let og lyst!

DETTE

BLIVER

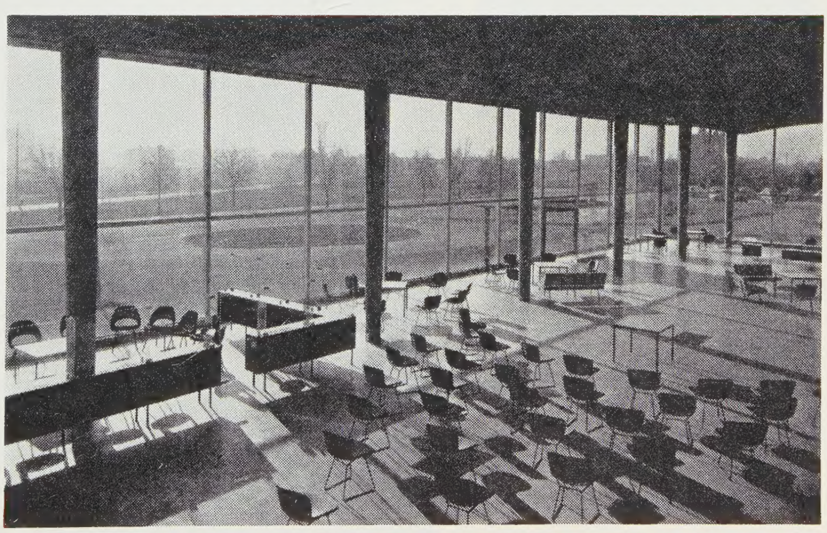
TIL DETTE

VI FREMSTILLER:

splader til 27 mm.
ede spejlglas og plader til 24 mm.
e spejlglas til 6 mm.
ede spejlglas og plader „SECURIT".
ede, emaljerede spejlglas og råglas
ALIT"
ede døre af spejlglas „SECURIT"
ard døre „CLARIT".
RLUX" døre af hærdet råglas nr. 77.
neret sikkerhedsglas „TRIPLEX" 5,5–
.
e glas i hamret eller riflet udførelse
ornamentglas og trådglas.
glasset „VERONDULIT" til tagbe-
ing og indendørs dekoration.
uesglas i alle tykkelser til 7 mm.
ingsruder „ATERPHONE" og „TRI-
".
glas og glasbygningssten:
Massive glasbygningssten „NEVADA"
g „BASTONI".
Hule glasbygningssten „PRIMALITH".
unde og firkantede betonglas „LU-
MAX".
gsten til tagbeklædning.

COMPAGNIE DE

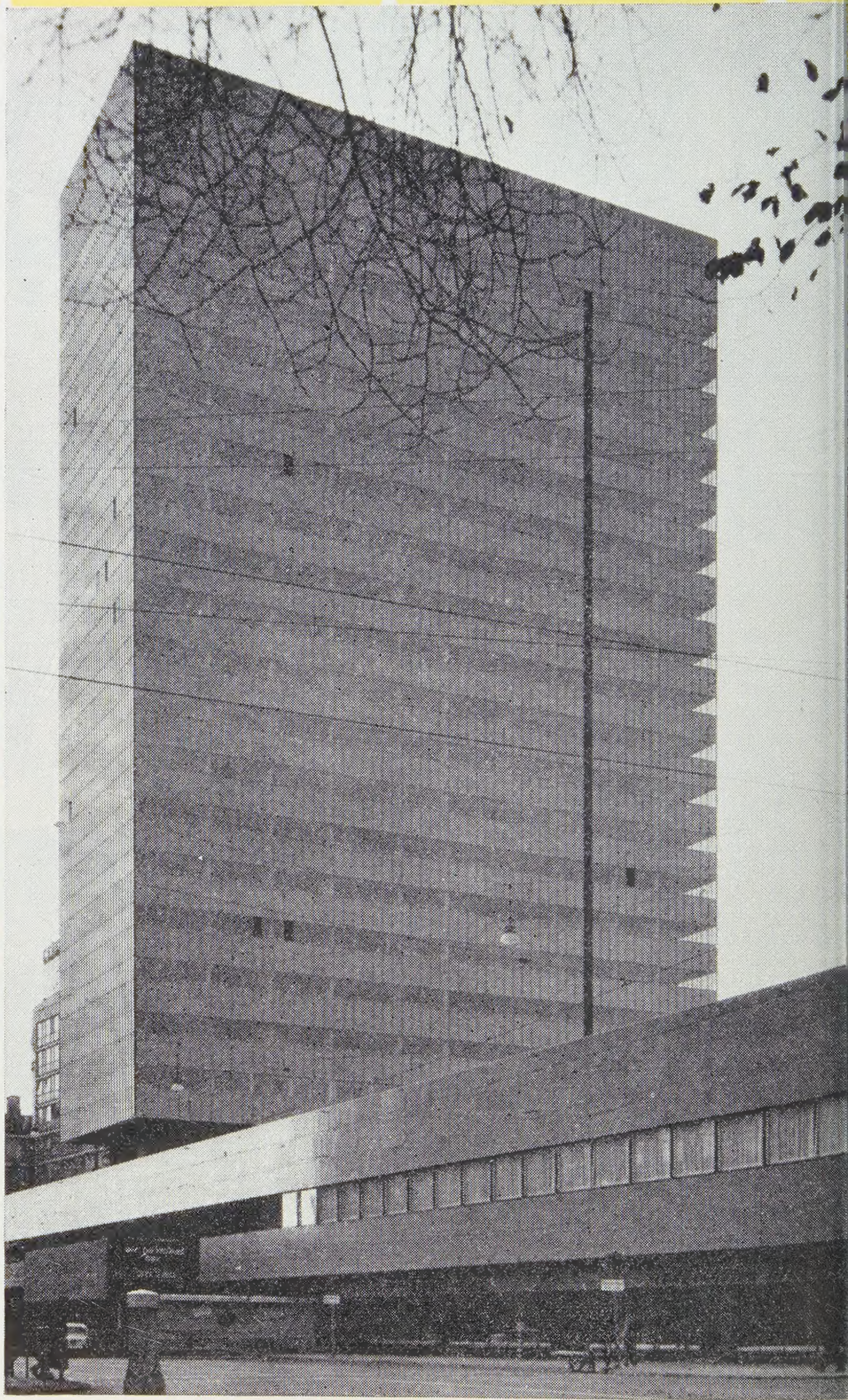
AINT-GOBAIN

DIVISION GLACES · SERVICE EXPORTATION

8, Rue Boucry · PARIS (XVIIIe)

Forhandles af førende glarmestre og glasgrossister over hele landet

RKITEKTEN

eddelelser fra Danske Arkitekters Landsforbund.
lgivet af Arkitektens Forlag.

daktion:
ul Erik Skriver (ansv.)
r. Enevoldsen
daktionsudvalg:
ian Pedersen (leder), David Birnbaum, Jarl Heger, Arne Karl-, Henning Meyer og Finn Monies.
nonceredaktion:
rtel Barnholdt (annoncechef)
lian Schmidt (sekretær)
daktionens adresse: Nyhavn 43, København K, Minerva *6200.
sendelsesdag: Hver anden onsdag. Redaktionen slutter 14 dage udsendelsesdagen.
s: 3 kr. pr. hæfte i løssalg, abonnement 58 kr. årlig.
nerede artikler står for forfatterens regning, usignerede for den svarshavende redaktørs regning. Kun når det udtrykkeligt er givet, kan artiklerne ses som et udtryk for Danske Arkitekters ndsforbunds standpunkttagen.

RINDRINGSLISTE
NKURRENCER

ernational idékonkurrence om kirkebyggeri skrevet af Det danske Kirkeministerium
vering: 1. september 1961.
Program med bilag udleveres fra D.A.L.s sekretariat, Bredle 66, mod betaling af kr. 25,00.

fentlig projekt-konkurrence om et seminarium alborg
vering: 29. september 1961.
rogram med bilag udleveres fra D.A.L.s sekretariat, Bredle 66.

ernational konkurrence om tæppemønstre
ernational konkurrence om tæppemønstre udskrevet af det elske firma *Carpet Trades Limited.* Afleveringsdato: 30. septem- 1961. Anmeldelsesblanketter og nærmere oplysninger fås ved vendelse til: Carpet Trades Limited. P. O. Box No. 5, Mill eet, Kidderminster, England.

fentlig projekt-konkurrence en ny handelshøjskole i Sønderborg
vering: 1. oktober 1961.
rogram med bilag udleveres fra D.A.L.s sekretariat, Bred- e 66.

entlig projekt-konkurrence en kreditforeningsbygning i Herning
vering: 14. oktober 1961, (kun for jydske arkitekter).
ogram med bilag udleveres fra D.A.L.s sekretariat, Bred- e 66.

KITEKTENS FORLAG
avn 43, København K. Minerva *6200.
tortid: 9–16³⁰, lørdag 9–13.

Offentlig projektkonkurrence om vej- og bebyggelse plan i Lille Værløse

Aflevering: 25. oktober 1961. Program og bilag udleveres fra D.A. sekretariat, Bredgade 66.

Nordisk idékonkurrence om byplan for Valstaområde i Märsta

Aflevering: Udsat til den 31. oktober 1961. Program og bilag til g nemsyn i sekretariatet. Depositum kr. 130,00 indbetales D.A.L.s sekretariat, Bredgade 66, Kbh., K.

International idékonkurrence om byplan for Maspalomas Costa Canaria

Registrering: 1. juni – 1. august 1961. *Forespørgsler:* 1. juni – 1. tober. *Aflevering:* 15. december 1961. Nærmere oplysninger konkurrencen fås i D. A. L.s konkurrenceudvalg, Bredgade København K. Tlf. MInerva 1290.

Nordisk idékonkurrence om udformning af gravlund på Alfaset i Oslo

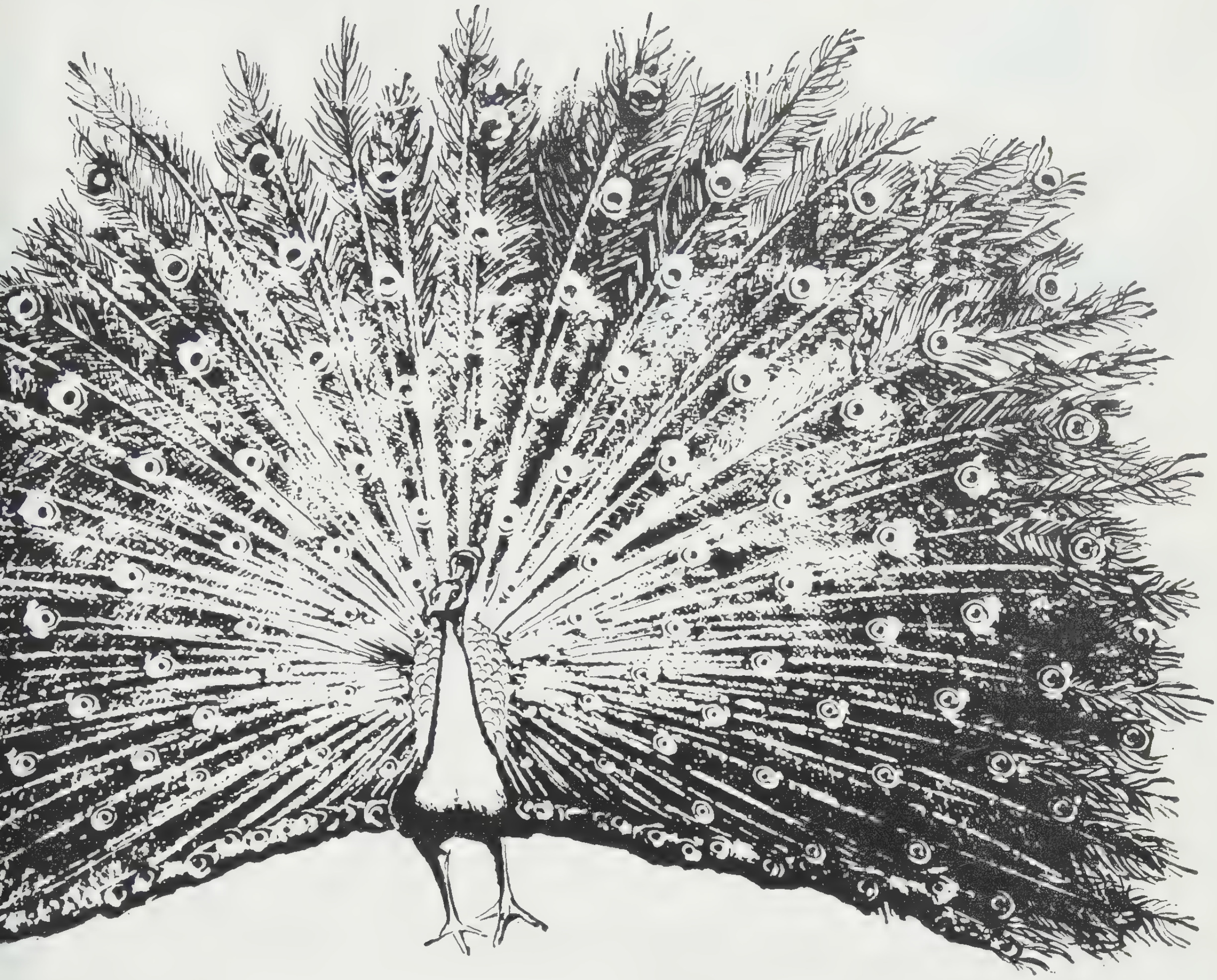
Aflevering: 15. januar 1962.

Program med bilag ligger til gennemsyn i D.A.L.s sekretari Bredgade 66, København.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Arkitekten nr. 16/1961

Text på annoncesiderne

Den russiske bygningsindustris nyeste fremstød

For cirka 10 år siden begyndte man i U.S.A. arbejde med „lift-slab"-systemet, som bestod i, at ma på jorden støbte alle etageadskillelserne liggende n agtigt over hinanden, og derpå hævede man de på plads med dunkrafte, idet der i forvejden var re et antal søjler af stål eller jernbeton til at styre etag adskillelserne, medens de blev hævet, og senere u gjorde disse søjler hele bygningens bærende skele

Denne lift-slab metode blev nogle år efter taget i Australien, hvorfra den kom til England for tre siden og sidst til Sverige. Men man har i lang t arbejdet med metoden i Sovjetrusland og ikke bl anvendt den med held, men videreudviklet den, man i virkeligheden ved hjælp af lift-slab metode idé er nået til helt at færdiggøre etageejendomme p jorden, idet man starter med tagkonstruktionen derefter tager etagerne én for én med den øvers først og stueetagen sidst. Det har givet en hid ukendt hurtig byggemetode.

En interessant udvikling

Lift-slab metoden kan man vel egentlig kalde fo slutstenen på en tankerække, som når til, at det besværligt, dyrt, langsomt og uøkonomisk at tra sportere sand, singels, jern, cement, forskallinger, unde støtninger og vand op til første, anden, syvend tolvte etage og så under ugunstige vejr- og vin forhold give sig til at støbe etageadskillelser. En lo gisk tanke måtte komme til det resultat, at det måt være billigere, hurtigere og mere bekvemt at støb dem på jorden og så hæve dem på plads, og tilme kunne støbningen foregå i al slags vejr. Når etag adskillelserne så var løftet på plads, manglede d kun ydervægge for at få etagerne lukkede, og yde væggene kunne prefabrikeres og hejses op i sektion og sættes på plads.

I Sovjetrusland har teknikerne formentlig haft lig nende tanker, men de er ikke standsede, hvor veste teknikere holdt op. De fortsatte ad de samme tank baner og nåede derigennem længere, end man nået med noget vestligt lands etagebyggeri. Ma byggede simpelthen hele etagen færdig, medens de var på jorden, hvor det var let at komme til, og hv man ville spare en mængde transport af enkeltdele elementer. Når etagen så var fiks og færdig til flytte ind i, hævede man den 2,5 meter og fremstilled derpå den næste etage, hævede den og sådan frem deles til alle etager var kommet på plads.

Eksperimentforsøget lykkedes over al forventning

Det var i Leningrad, man i begyndelsen af 196 gik i gang med at færdiggøre etagerne på jorden, o første hus blev på tre etager plus tagetage.

Efter at grunden var blevet støbt, blev der rej 10 jernbetonsøjler i to rækker svarende til bygning højden, og det vil i dette tilfælde sige til loftshøjden

overste etage. På jorden støbtes så mellem søjlerne de fire etageadskillelser nøjagtigt over hinanden. Indtil dette tidspunkt var metoden principielt den samme som i lift-slab systemet, som vi kender det.

Man færdigbyggede taget på jorden

På pladen, som var støbt sidst og derfor skulle danne loftet i lejlighederne på tredie sal, blev alt det anbragt og færdigmonteret, som hørte til tagkonstruktionen, spær, lægter, tagsten, tagrender, udluftninger o.s.v., men da det foregik på jorden, lettedes arbejdet ganske betydeligt, ikke blot sparedes alt stillads, men den omstændelige ophejsning af spær, tagsten, og alt det andet faldt bort. Med dunkrafte hævede man så denne loftsetage, så der blev 2,5 meters mellemrum mellem denne og den underliggende plade. Mellem disse to plader skulle så tredie etage være, og på jorden færdigmonterede man hele etagen med curtain-walls, skillerum, elektriske- og sanitære installationer, og derpå blev hele etagen – stadig med dunkrafte – løftet 2,5 meter, hvorpå man monterede anden etage færdig og derpå første- og stueetagen.

Etageadskillelserne var på ca. 300 m²

Hver etageadskillelse er 16 cm tyk, længden er 29,2 meter og dybden er 10 meter. Afstanden mellem søjlerne er 6,4 meter.

Ydermurene var naturligvis fabriksfremstillede og fremkom til byggepladsen både med indsatte vinduer og færdige overflader. Ydervæggene var 17,5 cm tyk- og hver sektion vejede 750 kg. Skillerummene v gipsplader.

I bygningen var der 32 én- og toværelses lejlighed til enlige og nygifte. Der var alle moderne bekvemm ligheder og trapper foruden elevator.

Byggetid mellem halvanden og to måneder

Dette første komplette prefabrikerede byggeri skul da det var et prøvebyggeri og eksperiment, ik tilendebringes indenfor en bestemt afmålt tid, m på grund af de indhøstede erfaringer og genne tidsstudier er man nået til det resultat, at en såd ca. 300 m² stor bygning i fulde tre etager kan opfør på mellem halvanden og to måneder, når grunden e etageadskillelserne er støbte.

Udfra de indhøstede erfaringer, som altså stad kun må betragtes som et eksperiment, kan slutte at man opnår en hidtil ukendt økonomi med mate aler blandt andet ved at nedbringe vægten pr. m gulvareal til kun 1180 kg, og det økonomiske r sultat er tilsvarende gunstigt. Man har endvide næsten ubegrænsede muligheder ved planudformni gen, og man kan anbringe søjlerne med andre afstand

Næste byggeri er sat i gang

De gode erfaringer har fremskyndet metoden, d man er gået i gang med næste byggeri også i Leni grad, men her har man forøget søjleafstanden t

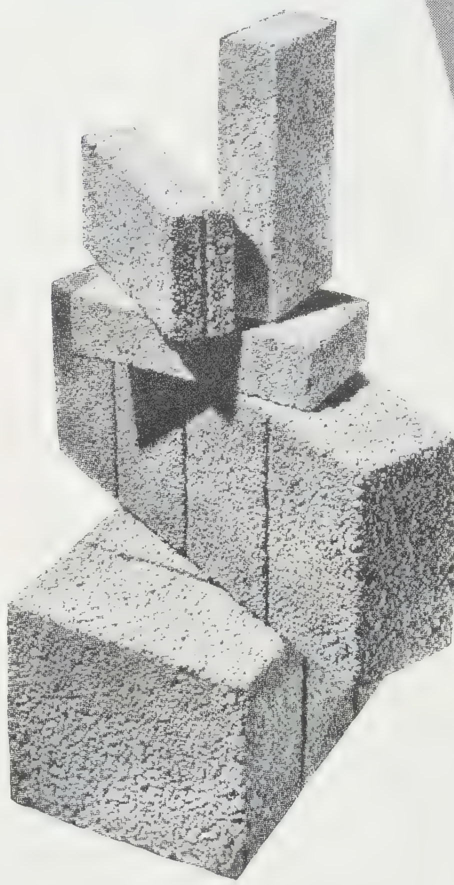
Ydermure

isoleres mest

effektivt med

Leca

murmaterialer

Stadig oftere foretrækkes LECA-mursten til varmeisolerende bagmur i teglstensmure. LECA-mursten er sømbare og frostbestandige, derfor behøver man ikke at foretage foranstaltninger mod opsugning af fugt.

Til parcelhuse, rækkehuse og udfyldningsmurværk i skeletbygninger anvendes i stor udstrækning LECA-murblokke, der fremstilles i flere forskellige tykkelser. De større blokformater sparer tid og nedsætter byggeudgifterne.

Til udvendig isolering af jernbetonbygninger, gavle, kældermure, lettelydisolerende skillevægge o. lign. anvendes LECA-isoleringsplader.

Vil De have detaillerede oplysninger om LECA-murmaterialer, bedes De rekvirere LECA meddelelse nr. 106 hos Deres leverandør af byggematerialer.

Leca isolering

- bedste investering

8 meter og givet etageadskillelsen en smule større tykkelse.

Det er forøvrigt værd at bemærke, at man helt har undgået brug af store byggekraner, og at det har vist sig, at dette, at samtlige byggefag har adgang til at færdiggøre arbejdet på jorden, medfører en betydelig formindskelse af den tid, fagene ellers kræver, ikke mindst har tidsstudierne vist en betydelig nedsættelse af den brugte tid til ydervæggene, idet sektionerne blev sat på plads direkte fra lastbilerne.

Man er i Leningrad meget tilfreds med resultaterne fra eksperimentbyggeriet og fra den nu halvt færdige næste bygning, hvori erfaringerne følges op, og er nu i fuld gang med at projektere flere høje bygninger efter denne metode, og det anses allerede nu for givet, at de tekniske og økonomiske fordele vil øges betydeligt.

BC-TT

Kilde: Architectura SSSR nr. 6/1960.

Elementhuse i storproduktion

Det er ikke blot etagehuse, man søger at fremstille af elementer, men også énfamiliehuse og rækkehuse, og man har flere steder haft held til at fremstille både smukke og konstruktivt fremragende huse.

I Sydtysklands kuplede terræn omkring Stuttgart har et arkitekt- og ingeniørfirma udformet et hus, hvis konstruktion og planudformning er noget anderledes, end man normalt ser hos os, og efter at huset er sat i produktion, har det vist sig at være meget hurtigt at opføre, idet seks mand på tre dage rejs hele huset ved hjælp af en lille transportabel kra og der medgår til den fuldstændige færdiggørelse kna to måneder – hvad enten det er sommer eller vint En sådan afkortning af byggetiden fra det norma er det værd at se nærmere på.

Husene har de bærende elementer liggende uden ydervæggene, der følgelig kan fremstilles og udform hensigtsmæssigt med al hensyntagen til varme lydisolation.

De udvendige bærende elementer er udforme sådan, at tværbjælker til etageadskillelser og ta umiddelbart passer ind i dem.

Væggene støbes på liggende borde, og isolation sammenstøbes med betonen, og der indstøbes a nødvendige ledninger til varme, lys, gas, vand kloak, og endelig forsynes de med ca. 1 cm gipspuds dog med kalkpuds til de „våde“ rum.

Efter afbinding og efterbehandling lagres vægge i 20 dage, før de fra fabrik transporteres til byggepla og sættes på plads med kran.

Råmontagen inklusive fugning med elastisk kuns stof og inklusive tagdækning og indsættelse af vindu udføres af seks mand ialt på tre dage – og dette er ik en særlig udstillingspræstation, men det genner snitlige tempo fra ca. 1000 huse.

Man er imidlertid ved disse huse gået meget lan med førfremstilling på fabrik, idet hele den ind montering også er omfattet af førfremstillingen. F

TAG AKI TIL TAG

GAMLE TAGE - HELT NYE TAGE......

De kan bruge AKITON-tagpap til ethvert tag.

I mere end 30 år har vi fremstillet tagpap

under den strengeste fabrikskontrol.

De kan derfor føle Dem tryg ved at forlange taget tækket

med AKITON, det kan simpelthen ikke blive bedre.

Vore serviceingeniører står til Deres disposition

såvel under projekteringen som ved byggeriets opførelse.

Vi sender Dem gerne vore brochurer vedrørende tække-specifikationer og inddækninger, ligesom vor tækkeafdeling gerne giver tilbud på arbejder overalt i landet.

AKI

AKTIESELSKABET FOR KEMISK INDUSTRI

AMALIEGADE 15, KØBENHAVN K, Central 6388 ● AALBORG Telf. 34177 ● VEJLE Telf. 1286 - 2567

Et billede, der fortæller, at et betonhus, der førfremsles, ikke behøver at være en betonklods uden ynde. [illegible] egentlige boligkerne har horisontale linier, der samm[illegible] med de vertikale støtter giver bygningen spænding, og g[illegible] nem fremspring og tilbagedragning får man en levende yderst virkningsfuld skyggevirkning

eksempel er hele den sanitære installation fiks og færdig og samlet i een væg, men det forudsætter en meget nøjagtig planlæggelse i alle detailler. Til gengæld går det hurtigt på byggepladsen, og arbejdet kan i stor udstrækning udføres af ikke-faglærte folk.

Der er svømmende 4 cm gulve, hvorpå alle former for belægning kan anbringes.

Planudformningen er væsentlig anderledes, end man normalt bruger hos os, selv om der også herhjemme findes énfamiliehuse, der har de egentlige beboelsesrum liggende på første sal.

Der er ingen kælder under husene, men i stueetagen er lagt alle de sekundære rum til fyr, redskaber, hobbyværksted og lignende, dog er der også et rigti[illegible] værelse, som skal kunne anvendes sammen med l[illegible] ligheden på første sal. Det kan være til børneværelse, arbejdsværelse eller gæsteværelse, og derfor er d[illegible] anbragt et w.c. i stueetagen foruden et på første sa[illegible] Til huset hører ikke en egentlig garage, men derimo[illegible] er der en overdækket plads i det ene hjørne, der virk[illegible] som garage.

Alle elementer er udformede, så de er lige anvend[illegible] lige i énfamiliehuse og rækkehuse, og den betydeli[illegible] seriefremstilling har medført så store besparelser, [illegible] disse huse nu er opført i et antal på mere end 1000 st[illegible] i 1960 indenfor en radius på 50 km fra betonfabrike[illegible]

BC-[illegible]

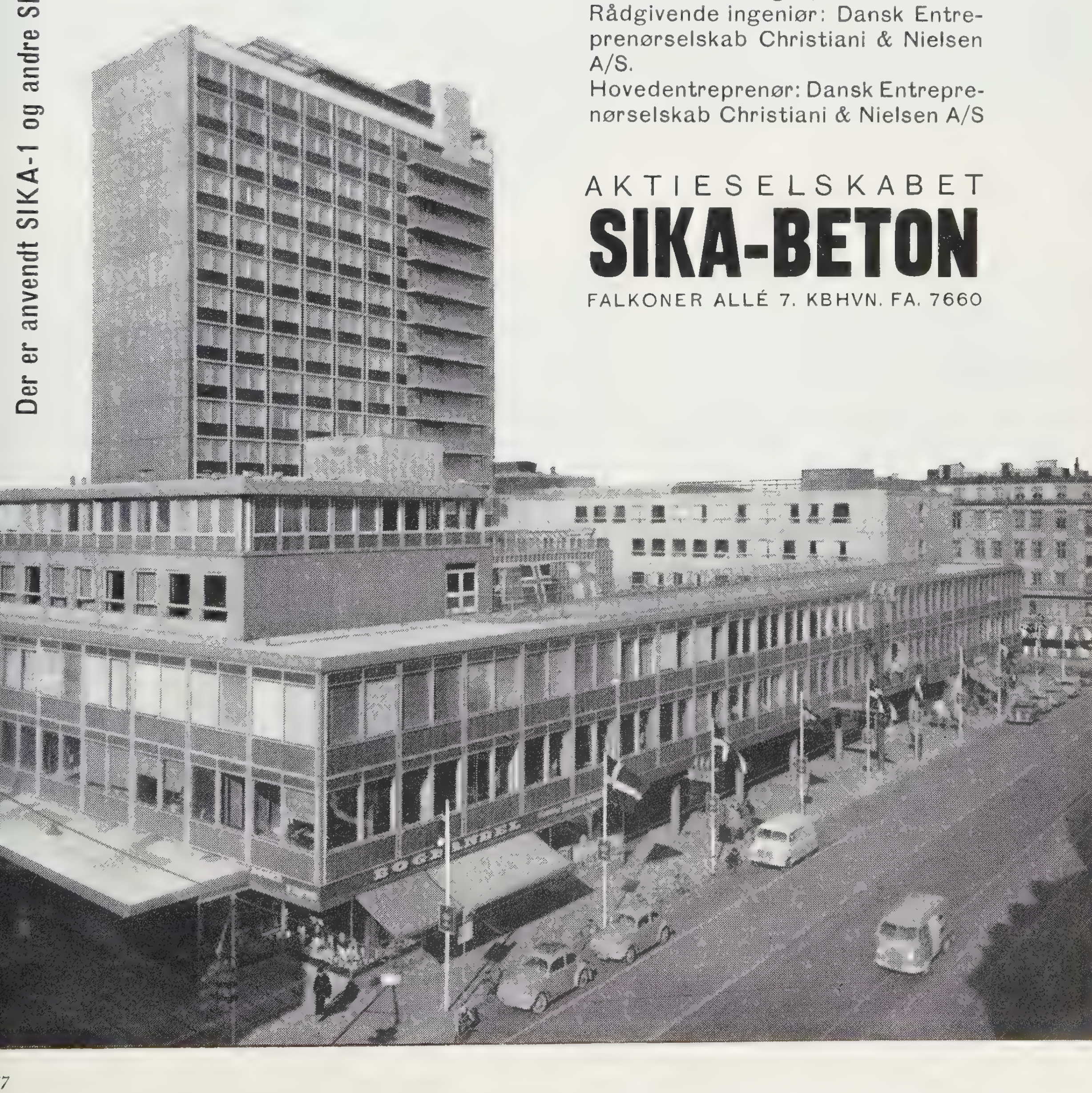
Sika PRODUKTER

I HELE VERDEN

Der er anvendt SIKA-1 og andre SIKA-produkter.

København: Falkonercentret.
Bygherre: I/S Falkonercentret.
Arkitekt: Ole Hagen, M. A. A.
Rådgivende ingeniør: Dansk Entreprenørselskab Christiani & Nielsen A/S.
Hovedentreprenør: Dansk Entreprenørselskab Christiani & Nielsen A/S

AKTIESELSKABET
SIKA-BETON
FALKONER ALLÉ 7. KBHVN. FA. 7660

ICO TAGBRØND

i formstøbt polyester

kan leveres

til direkte tilslutning i

2½" 4" og 6"

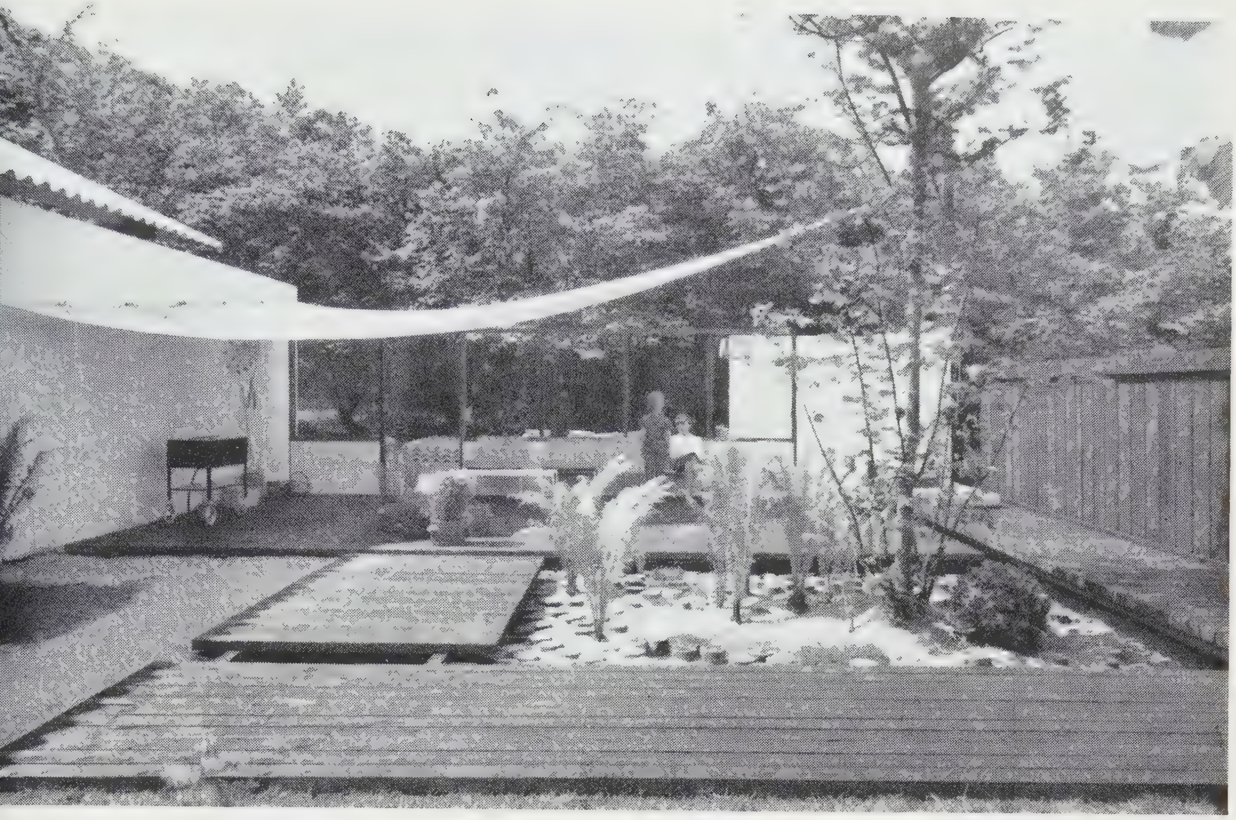
standard faldstammer

En sikker løsning til inddæk-ning af indvendige afløb.

Tilkald os under projekteringen

VILLADSEN

AKTS. JENS VILLADSENS FABRIKKER . ISLANDS BRYGGE 41 . KØBENHAVN S . ASTA *2800

Hem i Sveriges haveudstilling i Båstad. Rækkehushaven. Den stærkest benyttede del af haven nær huset har fået et plankegulv. Under sejlet er spiseplads, møbleret bl. a. med en havegrill på hjul

derummet

Norrvikens Trädgårder i Båstad vises i denne som- r en udstilling om *uterummet*. Den er bygget over ultaterne af en nordisk konkurrence, som sidste år v udskrevet af det svenske tidsskrift *Hem i Sverige*. dsskriftets redaktør, Ulla Molin, var af direktøren Norrvikens Trädgårder, Oscar Fjellmar, blevet rgt om en ny idé til en udstilling. Præmiebeløbet 10.000 kr. blev stillet til rådighed af stiftelsen m i Sverige. 1. præmien tilfaldt et forslag udarbej- af havearkitekt Gunnar Martinsson, indrednings- itekt Tord Kempe og arkitekt Douglas Dahlborg. to bedste forslag danner grundlag for den udstil- g, havearkitekt Sven-Ingvar Andersson og Ulla lin har arrangeret. Rammen om udstillingen er net af arkitekt Harald Mjøberg.

Det er bemærkelsesværdigt, at udstillingen er tænkt skulle strække sig over mindst tre år, for at haverne vokse til. Materialer, møbler m. m. er i stor ud- ekning stillet til rådighed af firmaer, der til gen- d ikke betaler nogen udstillingsafgift. Udstillings- niteéen bliver derved frit stillet i valget af ting til tillingen, som man håber efterhånden vil blive npletteret bl. a. med gode havemøbler. Mon ikke var noget for danske fabrikanter?

Norrvikens Trädgårder er en række stilhaver, an- t i begyndelsen af dette århundrede på Söderåsens øber. Skråningen mod Laholmsbukten danner – par kilometer vest for Båstad – en stor terrasse. Det var den, der i sin tid fristede havearkitekten Rudolf Abelin til at lave dette parkmuseum.

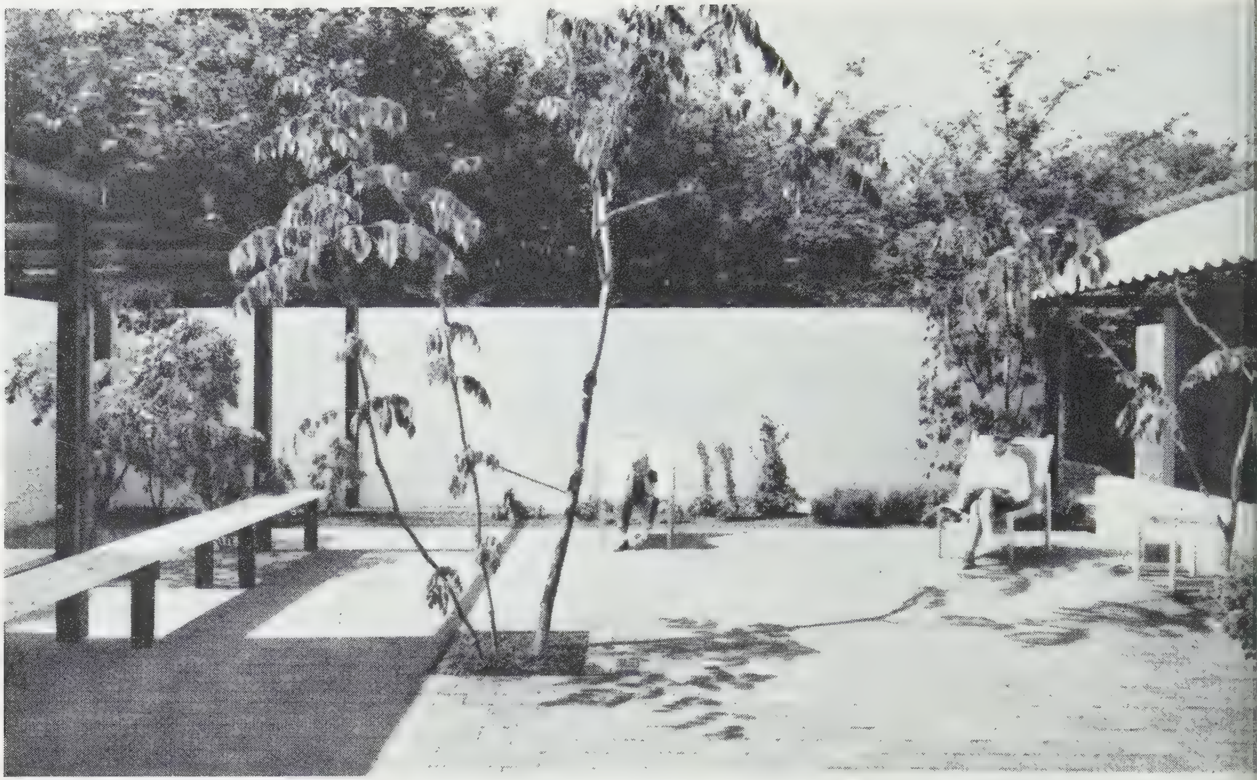
På én af de store plæner er opbygget en række rum, hvoraf nogle er overdækket med eternittage, andre er åbne. Det giver mulighed for at vise forskellige uden- dørs opholdspladser med tilslutning til en havebolig – selvom en sådan i dette tilfælde ikke eksisterer.

I mellem- og sydeuropæiske og i japanske havean- læg har man rige traditioner for etablering af en op- holdsplads, der hverken er ude eller inde – men netop den mellemting, som kan kaldes uderummet. Arki- tektonisk er det en fascinerende opgave, hvor ele- menterne kan samarbejdes til en malerisk helhed.

Brugsmæssigt skaber uderummet en mulighed for afveksling i dagliglivet som en have i sig selv ikke byder på. Ved den rette udformning kan man skabe et lokalt klima, der er venligere, end den normale nordiske sommer.

Udstillingen antyder nogle af de mange muligheder. En lille afdeling, opbygget som en labyrint af skærm- vægge, viser kendte og nye former for læhegn og be- fæstelser af gangarealer, uderummets vægge og gulv. Man bemærker bl. a. et billigt og smukt hegn af tætte rørmåtter. Det er en smule dyrere, men langt mere holdbart end halm. Desværre fremstilles rør- måtter ikke i Danmark.

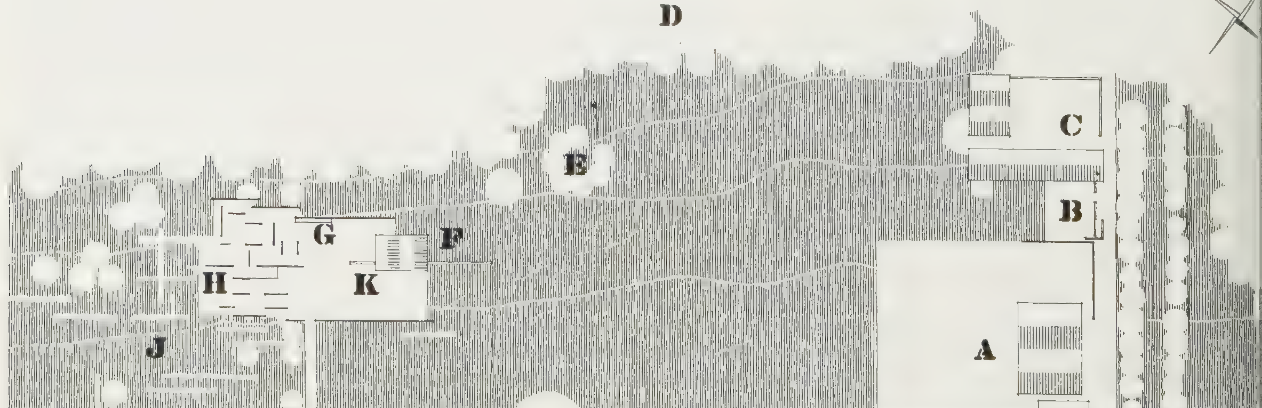
Bortset fra enkelte plankeværker er princippet i alle hegnene stort set det samme: Et fladedannende

materiale indspændt mellem løsholter af lægter. Materialet kan udskiftes, hvilket har betydning, hvis det er mindre holdbart, f. eks. halm, rør, bambus, spån eller tynde trælister, men det muliggør tillige anvendelsen af ganske tynde plader i asbestcement eller plastic. De sorttjærede stolper og løsholter med lyse udfyldningsmaterialer er af stor dekorativ virkning.

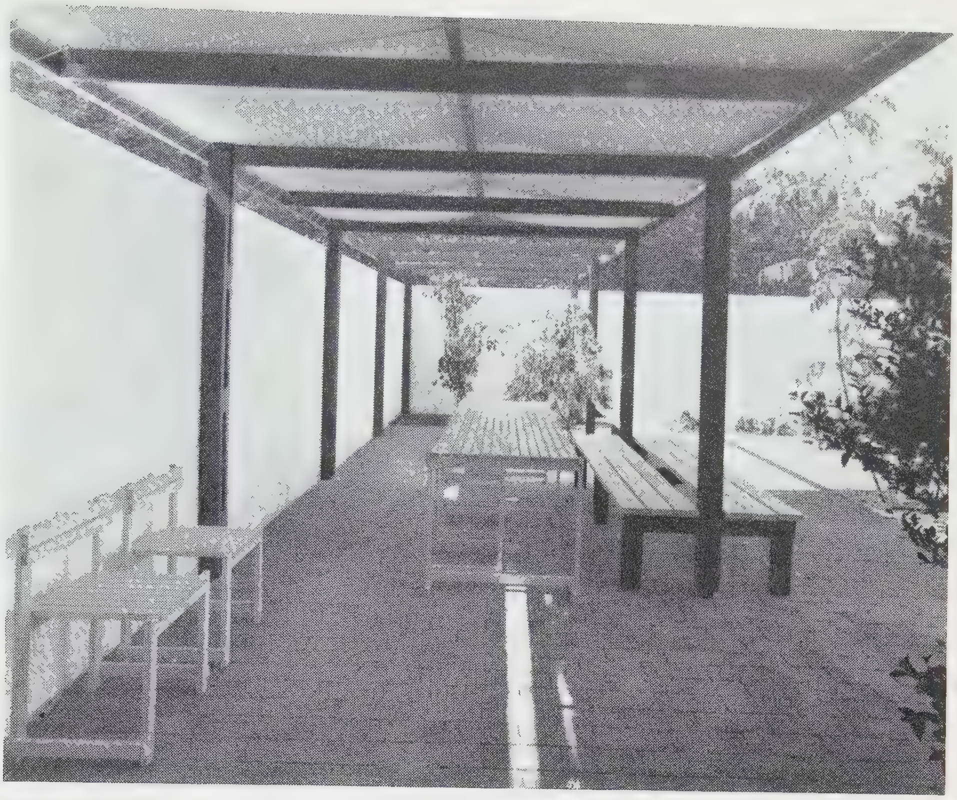
Til befæstelse af gangarealerne er der foruden en række velkendte materialer, anvendt cirkelrunde, saltglacerede fliser af hårdtbrændt ler. De er i forskellig størrelse og virkningen minder om den, man kende fra anvendelsen af runde træskiver.

Blandt de opbyggede uderum bemærker man en terrasse bygget op af gangbroer af planker. Det er en lille rækkehushave, hvor det begrænsede areal vil blive udsat for særlig stærkt slid. Ideen synes at være end nu mere anvendelig i forbindelse med et sommerhus. Hvor grunden er sandet eller fugtig, er det en hensigtsmæssig løsning. Hvis plankerne er trykimprægnerede kan de holde en lille menneskealder. I de

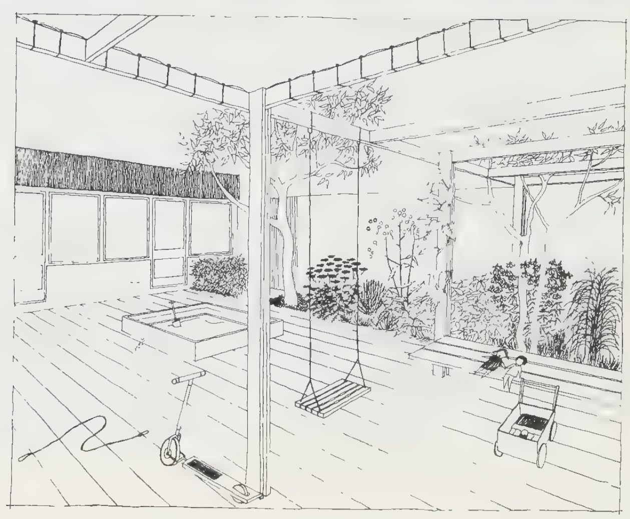

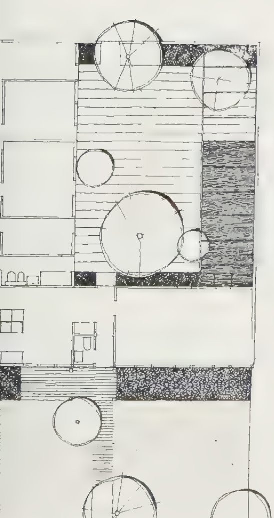
A. Villahave til fritliggende énfamiliehus af sædvanlig type med 900 m² grund udformet som en hele-familiens-have med flere afdelinger; forhave spiseplads, køkkenhave, børnenes legeplads, hverdagsafdeling og prydhave. 1. præmie i Stiftelsen Hem i Sveriges konkurrence om Uterummet, havearkitekt FST Gunnar Martinsson, inredningsarkitekt SIR Tord Kempe, arkitekt SAR Douglas Dahlborg, Stockholm. B. Rækkehuset har ofte en særlig smal have, her udformet som en forstørret balkon, havearkitekt FST Sven-Ingvar Andersson, Hälsingborg. C. Murindhegnet gård til vinkelhus eller atriumhus, 1. præmie i Stiftelsen Hem i Sveriges konkurrence om Uterummet. D. Hvileplads i skovbrynet (udføres i sommerens løb). E. Lysthuset – den gamle haves uderum – er møbleret til hvile og spisning. F. Udendørskøkken – madlavning og spiseplads under tag, en komplettering og udvidelse af sommerhuset. G. Trädgårdsgarderob (redskabsskur) – praktisk opbevaring af redskaber og udrustning til havearbejdet. H. Uderummets indhegning og gulv – nogle eksempler på, hvordan man opsætter hegn og hvordan man lægger gulv. J. Nyplantede hække. En snes eksempler på forskellige hækplanter. K. Havegrill.

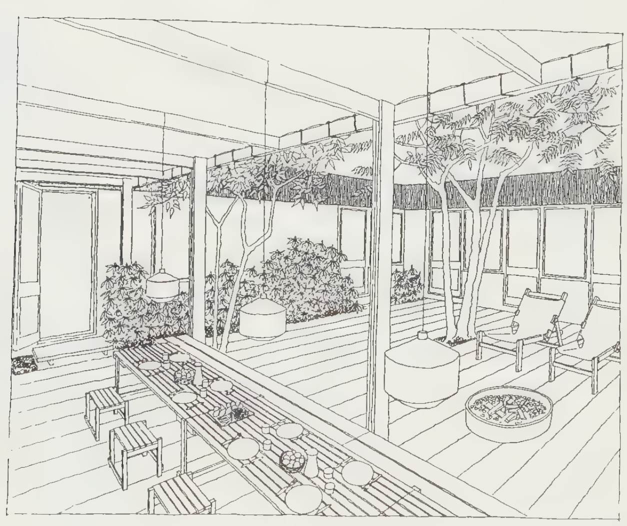
rgolaen i gårdhaven, der er ud-
rmet på grundlag af 1. præmie-
ojektet fra konkurrencen om ute-
mmet. Se også billedet øverst på
dstående side. Møblerne er tænkt
ført som hobbyarbejde

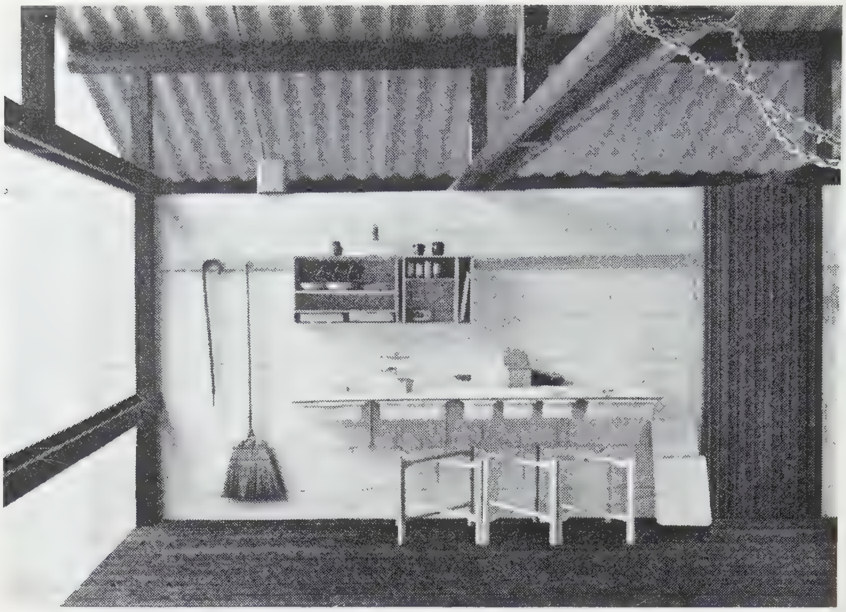
gningerne, der er fra tidsskriftet
n i Sverige, viser to perioder i
dhavens udvikling. Øverst små-
nsperioden, nederst når børnene
blevet teenagers. Der er god
ds til de unges gardenparty

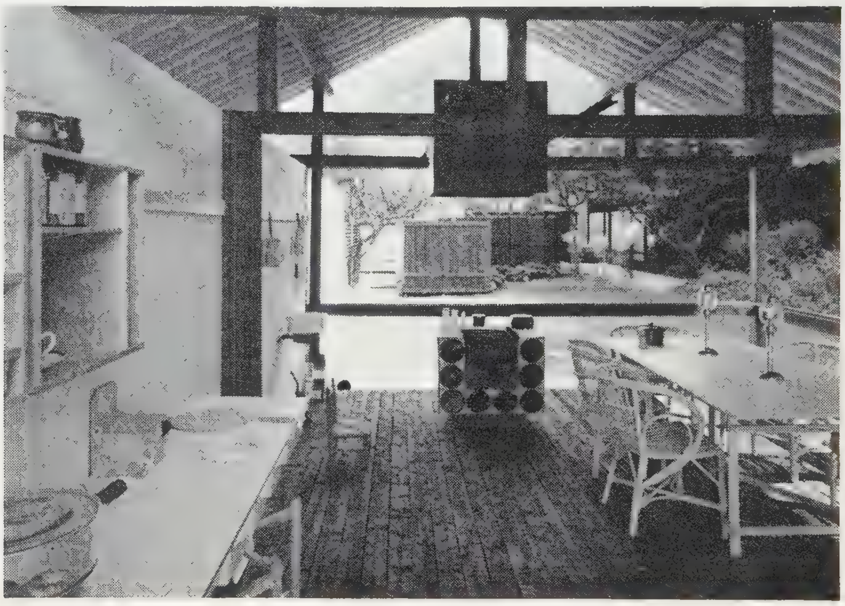

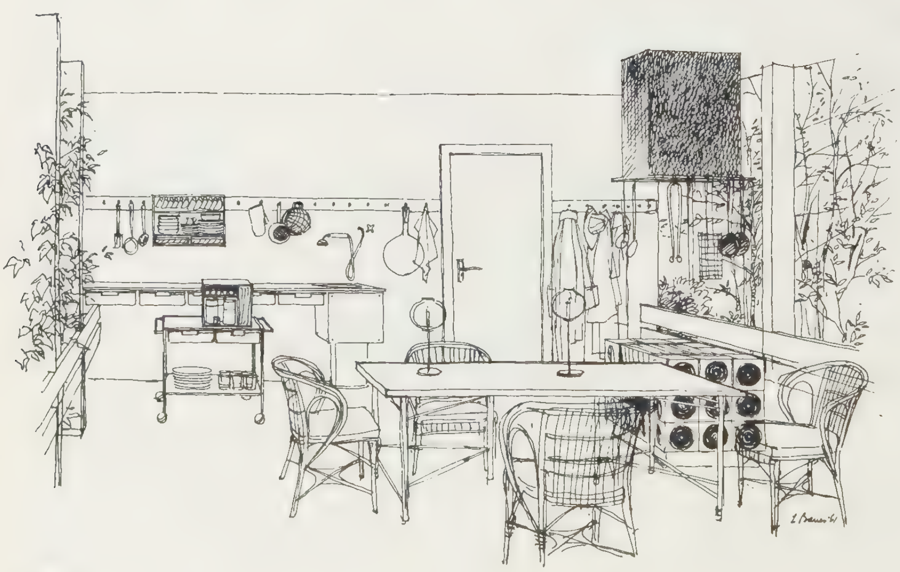
Plan af hus og have 1:400

Køkkeninventaret er lette elementer. Tabur terne har løse sæder af formpresset finer. Sku ferne er af plastic

Uderummet ved sommerhuset kan supplere lille hus med et rummeligt spisekøkken

Udekøkkenet i Lisa Bauers charmerende stre

lekøkkenet set fra udstillingen af hegn og gangbelægninger ALLE FOTOS: SKRIVER

ste eksempel er en af broerne hævet, så den danner bænk, der for magelighedens skyld kan dækkes ed løse hynder.

På grundlag af 1. præmieprojektet er opført en stor riumgård. En pergola, dækket med sejldug, viser vor smukt det skyggede areal forholder sig til den ærkt belyste gård. Idéen er at lave en slidstærk rdhave, hvor ikke mindst børnene kan udfolde sig. er skal være frit valg mellem sol- og skyggepladser, navnlig skal der være en spiseplads, hvor hele familien kan samles.

Det mest fængslende arrangement er indtil videre udendørs spisekøkken tænkt som supplement til et indre sommerhus. Køkkenbord, skuffer og reoler er nske lette elementer, der kan tages ind om vinteren. Spisepladsen er møbleret med lette og bekvemme møbler. Bordet kan klappes sammen og stuves af vejen. Det eneste tunge og faste er et kakkelbeklædt komfur, hvor den primitive madkunst kan udøves.

Der knytter sig megen romantik til uderummet, forestillinger om varme sommeraftener med cikadesang og blodige, grillstegte bøffer. Sådanne aftener er der ikke mange af. Det er dog en kendsgerning, at blot nogle få virkelig vellykkede dage eller aftener, tilbragt under disse mere usædvanlige omstændigheder, kan forgylde mindet om sommeren.

Mange er parate til at ofre penge og tid på disse relativt få rigtige sommerdage og for dem er udstillingen i Norrvikens Trädgårder i Båstad en herlig inspirationskilde.

s.

Bilerne, byerne og byggeriet

Nogle indfald og udfald om et yndet stridsemne og et par forslag til overvejelse

Indtil fornylig var det nok at køre ind til tanken og mandigt udstøde ordren: „*Super – helt fuld*", hvorved man på een gang havde meddelt omverdenen, at man var af den slags, der kun brugte det bedste og dyreste, samt at man ikke gjorde noget halvt.

Men nu kan man opleve, at tankpasseren stiller det ingenlunde altid behagelige tillægsspørgsmål: „Hvad årgang er den?"

Sagen er den, at man går over til mere individuel behandling ved tildeling af oktantal. Min højkomprimerede livsledsager anses værdig til 97, hvilket giver mig en måske uholdbar, men behagelig illusion om, at kurstabet er ringe, så meget mere, som mekanikeren har betroet mig, at med de rigtige oktaner undgår man banken. Noget må der være om det.

Da det altså viser sig, at der er brug for ideer i benzinbranchen, findes det rimeligt at benytte denne af redaktionen venligst givne lejlighed til at opfordre benzinen og arkitekterne til i fællesskab at finde ud af, hvordan man sætter benzinens æstetiske oktantal i vejret. Når vi ser os omkring, vil vi opdage, at det haster.

Der anmodes dog først om husly for et par polemiske udfald om problemet i bredeste forstand.

Vi har forlængst i 4. gear tilbagelagt det stadium, hvor diskussionen om, hvorvidt nationen bærer sig fornuftigt ad ved at ville køre bil, er uden interesse. De advarende tilråb fra vejkanten er muligvis den skinbarlige visdom. Hvem er ikke irriteret over de mange biler? Når man skal over gaden, – når man skal parkere, – eller over Storebælt? Især bilister med nogen anciennitet, „pionererne", kan mærke forskellen og føle genen ved højkonjunkturen, der har tilintetgjort den klassiske forventning i dansk automobilpolitik om, at man ved høje anskaffelsesudgifter kunne forhindre, at arbejderne og den lavere middelstand også blev bilejere. I dag har den jævne mand fået lyst til at køre i en lille, fornuftig bil, som han selv skylder penge på, og han anmelder dermed krav om plads på gader og veje, på linje med ambassadører, ministre og højtstående „executives" fra det private og det offentlige, der har svært ved at komme frem med deres store, ufornuftige tjenestebiler. Hvad trafik på fire hjul angår, er der ved at opstå demokratiske tilstande, og det bringer forstyrrelser i mange sind.

Det er ejendommeligt at se, at det, efter at bilen nu er blevet et redskab for de mange, er blevet god tone at udpege den som syndebuk, samtidig med at der er et grænseløst snobberi for luftfarten og en – som man vil vide – faktisk ubegrænset villighed til at betale, hvad den forlanger af staterne, i kontante tilskud, i investeringer til byggeri, inddragning af arealer til landingsbaner, ødelæggelse af bygge- og boligmuligheder, til gunst for fiktive goder. Den civile jettrafik løser intet seriøst trafikproblem for den meget snævre kreds af befolkningen, den betjener, men den skaber problemer for mange andre, hæmmer fly ningens muligheder for at betjene den øvrige befol ning rimeligt og koster os allesammen penge og irr tation. Man ville ikke finde det rimeligt at bygg landets veje og byer om, fordi et lille udsnit af publ kum anskaffer sig biler, der kan køre 200 km i time Og ingen nok så anerkendt samfundsborger kan hy notisere stat og kommuner, endsige den offentlig mening, til at betragte det som et samfundsanlig gende, om han kommer et minut hurtigere fra Søll rød til Rådhuspladsen. Men i luften er det ande ledes. Her synes borgerne, staterne, kommunerne være blevet kollektive ofre for en international luf fartspropagandas hysteriske farttilbedelse. Det er p tide, der manes til samling om lidt sundt bagstræbe i denne sag, for at kalde jet-jageriets hæmningslø hamstrere til orden.

Den tid, vi indvinder ved at opgive omsonst d udemokratisk bestræbelse for at nedbryde bilens om dømme, kan bruges til frugtbar debat om, hvorda vi kan lære at leve med bilen. Den har folkets kærli hed, hvilket som bekendt gi'r styrke. Men vi er, so samfund betragtet, ude at svømme.

Et par eksempler.

På pladsen mellem Domkirken og Universitete byens mest udprægede fodgængerplads, oprindeli lukket med kæder, tolererer vi parkering, endog n som kommunal parkometer-business, hvilket vil sig at det aldrig afskaffes, eftersom man ikke kender nog eksempel på en kommunal indtægtskilde, der stopp til igen. Var der nogen sund fanatisme tilbage i bye havde borgerne anklaget styret for denne beslutnin der måske ikke kan holde for en juridisk prøve d *i hvert fald* ikke for en moralsk. Der er særlige histor ske omstændigheder ved kommunens overtagelse pladsen som følge af Universitetets og Kirkens træn sler efter det engelske bombardement af Københav Kommunen har gjort sig skyldig i misbrug af b troede midler.

Samtidig belægger man det store område fora Frederiksberg Rådhus med et parkeringsforbud, d er lige så meningsløst. Hvis pladsen har nogen fun tion, må det være den at gøre det muligt for publiku at nærme sig slottet – undskyld, rodekontoret – uhæmmet synsfelt mod hele herligheden. Men d æstetiske værdier på dette sted er næppe uden fl diskussion. Nogle ville måske endog mene, at park ring af mange og helst meget høje biler her ville væ gavnligt. Fra et objektivt, funktionalistisk synspun er dispositionen meningsløs. Som kunde på Rådhus skal man først opsøge parkeringsplads i de omli gende, stærkt befærdede gader eller i de kostba u-anlæg. Hvorfor?

Fordi vi ikke har noget helhedssynspunkt. Der pr gives påviselige æstetiske og menneskelige værdier d første sted og værnes om formodede værdier det and sted. Men det er kun borgmestre, der aldrig k

enzintanke vil af rstådelige grunde rne gøre sig be- ærket, men –

emme kommunegrænser helt. Når vi trafikerer, er storkøbenhavnere.

Vi bygger i vore dage køkkener efter grundige udier af arbejdsrytme og bevægelsessystemer. Vi røver at skåne husmoderen for unødig trafik i køk-enet. Vor tid går ind for, at gryder og skeer, der test anvendes i samme proces, ikke anbringes i hver t hjørne. Men byen København anbringer sin of-ntlige – statslige og kommunale – administrations ryder og skeer efter helt tilfældige principer. En del kommunens administration flyttes til Njalsgade på mager, fordi FDB flytter til Glostrup og kommunen erfor opgiver en oprindelig plan om at udvide skatte-alæet i Nyropsgade. Hvilke trafikanalyser ligger til rund for kommunens beslutning?

Staten vil bygge flere statskontorer på Slotsholmen. il hvilke institutioner? Det véd man ikke! Grund-nken synes at være en formodning om, at det er est praktisk at samle så mange statskontorer som uligt på samme sted. Men der er stor forskel på e statslige administrationers behov for indbyrdes amkvem.

Det eneste, man véd med sikkerhed om dette byg-eri, er, at koncentrationen vil tilkalde yderligere tra-k til Slotsholmen og modvirke ideen med den nye ajgade, som først og fremmest skulle være en rute r transittrafik udenom bykærnen og have høj kapa-itet, hvilket hindres, hvis den stopfodres med lokal-afik. Og endelig véd man, at udsigten fra B. & W.s nye kontorer vil være adskilligt smukkere, end udsigten fra de nye statskontorer over havnen mod B. & W.

Københavns nye Air Terminal er lagt på et sted, hvor den er til størst mulig gene for så mange som muligt.

Problemet biler, byer, byggeri er et planlægnings-problem i første række. Men det er tillige et problem i forbindelse med de konkrete byggeopgaver. En benzintank i Nivå-bugten er placeret hensynsløst. Dens udformning er uden interesse, da enhver ben-zintank *her* vil virke hæslig. Man kommer altid på dette sted til at tænke på, hvor hårdhændet italienerne har behandlet deres landskaber mange steder, især ved de stærkt befærdede veje i Norditalien. Men det er en fattig trøst, at andre er værre. Italienske lande-veje hærges af reklamer for benzinmærker og kom-mende tankes beliggenhed varsles med brovtende skilte, mens selve etablissementet udstyres med ku-lørte flagguirlander.

Modsætningen er de tyske autobaners saglige skilt-ning, og hvad selskaberne angår fortjener ARAL at fremhæves for taktfuld udnyttelse af den blå firma-farve, der har den fornødne reklamemæssige effekt og ikke gør mere fortræd i landskabet end højst nød-vendigt.

I Danmark er vi hidtil blevet forskånet for alt for voldsomme udskejelser. Selskaberne dyrker deres far-vers kaldesignal, men undlader almindeligvis andre blikfangsvirkninger. Tendensen går dog i retning af at gøre hele etablissementet til en slags standardiseret

Hensynsfuld merkantilisme
Benzintank ved Lyngbyve
Bernstorffsvej, København.
Tegnet af Edvard Thomse
1928

Automobilismens sejr over byen.
Parkeringsplads med park
metre mellem Frue kirke o
Universitetet i København

Bedste beliggenhed. Alene p
pladsen.
Benzintank ved Nivåbugt

ilt, hvor firmamærke, farve på pumper, vimpler og ygninger virker sammen.

Hermed har vi bevæget os bort fra det forsøg, ESSO 1927 gennemførte på hjørnet af Bernstorffsvej og yngbyvej med *Edvard Thomsens* præmierede kom-leks, en benzintank med beboelsesbygning. Her er klamen indskrænket til firmaskiltet. Der lokkes ikke ed løfter om feststemning. Hvorfor skal man også ærtes ind i kulørt marmelade, fordi man er løbet r for benzin?

Der er i Edvard Thomsens arbejde tale om en hel-ed, der virker naturlig, markerer sin tilstedeværelse fornøden udstrækning uden at bryde med kvarterets ilieu, der præges af villaer og haver. Parallelvirk-ngerne i de to tagkonstruktioner – over benzin-umpernes perron og beboelsesbygningen –, gør hjør-et til et af de mest karakteristiske, vi har, og anlæg-ets havepræg og den koloristiske treklang med de vide mure og røde tage i alt det grønne virker har-onisk og intimt. Der er tillige noget behageligt ved købe sin benzin i et anlæg, hvor man ikke bombar-eres med de fra reklamen så kendte synsindtryk, der vindeligt skal hamre foretagendets betydning og olossale omfang ind i kundens bevidsthed. Det store rmaskilt skal såmænd nok erindre om, hvad det er, er postes i tanken, men skiltet her misklæder ikke varteret. Det er pænt anbragt med baggrund i træ-nes kroner.

Man kan vel sige, at Edvard Thomsens arbejde ud-ykker to grundprincipper: 1) at byggeri også til dant formål må tage hensyn til sted og milieu, mt 2) at selve byggeriets komponenter befries for tjene reklameformål.

Der er f. eks. ikke noget i det stoflige, der leder op-ttelsen mod en bestemt vare. Det kunne godt være traktørsted med fadøl i pumperne, hvad etablisse-entets „stemning" i dimensioner og materiale angår. et er et så revolutionært synspunkt, at man næppe n tænke sig, noget selskab turde bygge sådan i dag, et man nu har akcepteret, at benzintankstationer al have deres eget formsprog, *uanset hvor de bygges.*

Tiden har altså desværre ikke villet anerkende de rincipper, Edvard Thomsens anlæg er udtryk for. endensen går i den modsatte retning. Det er rekla-en, der stiller sine krav, og reklamen er oftest mest ørøstet på de områder, hvor flere selskaber tilbyder rer, som i virkeligheden er så godt som ens.

Selskabernes interesse for at gøre deres byggeri af nzintankstationer bedre skal ikke undervurderes, en udgangspunktet er dog overalt ønsket om at nå en maksimal blikfangseffekt og ikke det Edvard homsenske: Byggeriets tilpasning til stedet. Som ad-arsel om, hvad dette kan føre til, kan man foruden italienske skræmmebilleder vise et karakteristisk sempel fra USA, hvor alt er blevet *display* og blik-ngsarkitektur. Billedet taler tilstrækkeligt om nød-ndigheden af, at problemet erkendes.

Spørgsmålet er, om det virkelig skulle være nød-endigt at prisgive *så* mange hensyn for at holde gang pumperne. Andre brancher er gået ind for en mere saglig, oplysende reklame. Skulle der ikke være en vej også for benzinselskaberne i denne retning? Det ejendommelige er jo, at trods den stærkt pågående reklame er det yderst begrænset, hvad man faktisk oplyser bilisten om. Benzintankens budskab er ikke mere oplysende end iskagebodens, men som bilist har kunden flere behov, end han har som iskagekøber. Alle bilister véd, at der er forskel på graden af den service, servicestationer kan yde. Men dette kommer sjældent til udtryk i blikfangene. Her er en rent saglig, praktisk oplysende opgave, som ikke er løst trods de mange skilte. Kunne selskaberne ikke enes om et fremstød på dette felt og rationalisere skiltningen, så den, uden at slette individualitetspræget, gjorde skilt-ningen systematisk og mere nyttebetonet?

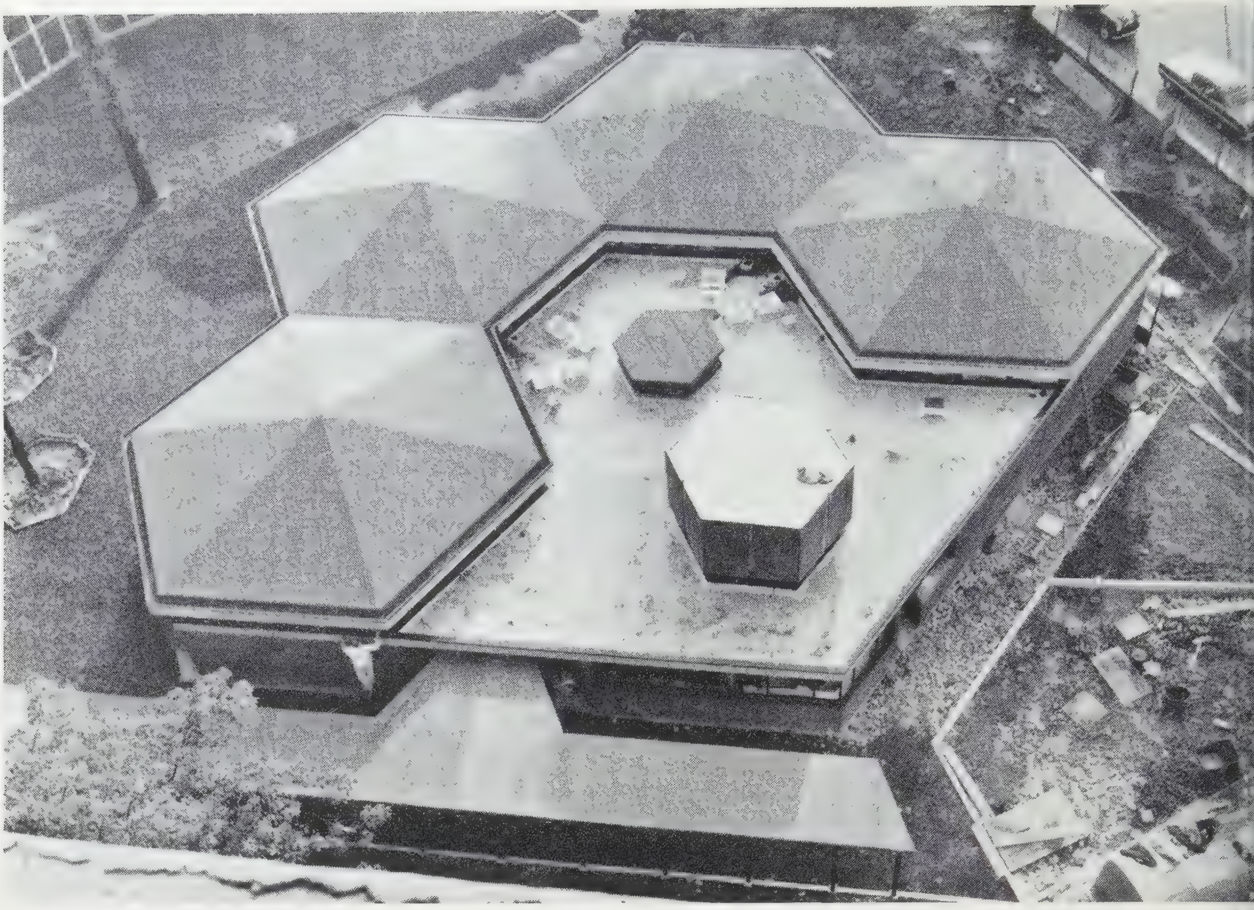
Benzintanken er bilistens stationsbygning. I dansk jernbanearkitektur har man i visse tilfælde bestræbt sig for at tilpasse byggeriet til milieuet. Bornholm og den nordsjællandske kystbane er vel de mest karakte-ristiske eksempler. Hensigten med tilpasning er na-turligvis ikke, at de pågældende etablissementer skal optræde i folkedragter. Jeg er ikke tilhænger af tank-stationer i bindingsværk og med syntetisk (brandfrit) stråtag i Ærøskøbing eller rundkirkelignende service-stationer på Bornholm. Men i princippet burde man kunne enes om, at det også i 1960'erne er rigtigt at følge Edvard Thomsens eksempel og gøre byggeriet afhængig af stedets krav, ved dimensioner, placering, materiale.

Det var måske en idé for selskaberne at udskrive en konkurrence. Ikke om „*en* servicestation", men om byggeri af servicestatio*ner*, hvilket vil sige forslag til en byggemåde, der giver nødvendige indrømmelser til den standardisering, selskaberne af tekniske, øko-nomiske og blikfangsmæssige grunde stiller krav om, men tillige åbner mulighed for fri varieret benyttelse af et sådant byggeris komponenter, ligesom det næppe kunne skade, om der kom smukkere forslag frem til byggeriet end det, man nu oftest oplever. Konditio-nerne skulle tillige efterlyse forslag til en effektiv, koncentreret og saglig anvendelse af skilte og farve-sammensætninger og lad dog bare selskaberne beholde deres vimpler, hvis vi blot kan slippe for de kulørte flagguirlander.

Det er sikkert nødvendigt snarest at tage fat på de arkitektoniske problemer, bilismen stiller os overfor. Lader vi stå til, vil vi opleve en yderligere uniforme-ring af vore byer. Den truer i forvejen fra al anden stordrift. Og bilismen vil i løbet af få år stille krav om byggeri af vældigt omfang, til servicestationer, parkeringshuse, parkeringspladser, garager, moteller. Der er fare for, at traktørsteder, kroer og moteller kan skeje ud i retning af banal og forloren romantik, at servicestationerne bliver det rene reklamekaos.

Benzinselskaberne kunne gøre sig selv og sagen en tjeneste ved at appellere til arkitekterne. Eksemplet fra 1928 viser, at det kan lade sig gøre at løse også sådanne opgaver teknisk og kunstnerisk. Det æstetiske oktantal er helt oppe i pari på hjørnet af Lyngbyvej og Bernstorffsvej.

Flemming Madsen

Hallfield Primary School, Paddington
Projekteret af Timber Development Association

Træskaller

Af civilingeniør N. J. Manniche

På en kongres iår i Dresden om præfabrikerede skaller fortalte den rågivende ingeniør J. D. Bennett lidt om forskellige skalkonstruktioner af træ udført i England. Ingeniør Bennett har været så venlig at sende mig nogle fotografier af disse konstruktioner, som jeg nedenfor kort skal omtale.

Det engelske *Timber Development Association* har udført et stort researcharbejde, som danner basis for beregning og udførelse af træskaller, der i England finder stadigt stigende anvendelse til tagkonstruktioner.

Mr. Bennett påpegede i sit indlæg nogle af fordelene ved præfabrikerede træskaller, nemlig:

1) Ringe vægt, der medfører, at montagen kan udførse med meget enkle grejer.
2) Simple konventionelle metoder kan anvendes ved samlingerne: Limning, sammenskruning, sømning og boltning. Samlingerne medfører meget sjældent vanskeligheder, og selv ved limning på stedet kan der opnås fuld styrke på 24 timer.
3) Træ, der skal anvendes til skalkonstruktioner, m under udførelsen beskyttes mod vejrliget på d udsatte steder. Ved anvendelse af præfabrikered elementer kan en imprægnering eller overflad behandling foretages på fabrikken.
4) Præfabrikerede træskaller kan monteres meg hurtigt. Det skal dog bemærkes, at også jernbeton skaller kan monteres hurtigt, men på grund af de større vægt kræver de kompliceret montagegrej.

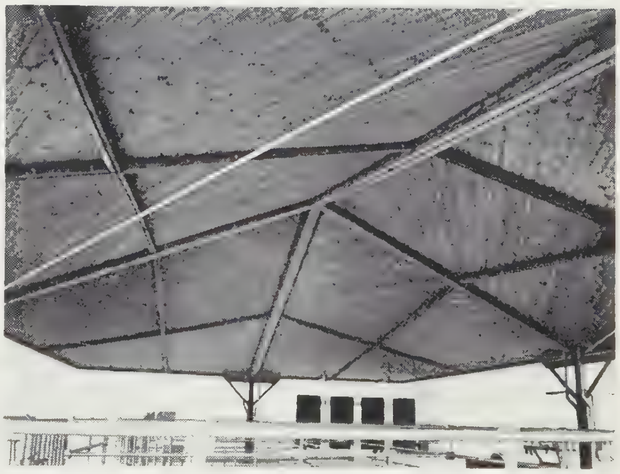
Hallfield Primary School, Paddington

Projekteret af Timber Development Association

Selve tagfladen, der er udført i træ og består af fi pyramidalske hexagoner med ca. 10 m span, hvil

[U]dstillingsstand i Cambridge for Forstkommissionen ved The Royal Agri[cul]tural Show. Arkitekt og ingeniør: Hume & Tottenham

[p]å ringformede jernbetonkantbjælker. De fire tag[fl]ader er opbygget af seks ligesidede trekanter med [2]0 fod sidelinier, og hver af disse trekanter er igen [de]lt op i fire trekanter med en sidelængde af 10 fod. [D]e præfabrikerede planker i sidelinierne er $1^1/_2'' \times 5''$ [o]g åsene, der har en indbyrdes afstand af 2 fod, ca. [..]$'' \times 5''$. Alle samlinger er udført med $^3/_8''$ bolte og [he]lve tagpladen udgøres af stramitplader afdækket [m]ed tagpap. Tagkonstruktionen excl. vægge og ring[bj]ælker kostede ca. kr. 35,– pr. m².

[U]dstillingsstand i Cambridge for Forstkommissionen ved the Royal Agricultural Show

[A]rkitekt og Ingeniør: Hume & Tottenham

[T]aget, der består af fire hyperbolske paraboloide[sk]aller, dækker et areal af 60×40 fod. Det er bemær[k]elsesværdigt, at hele konstruktionen er fuldstændig [p]ræfabrikeret og projekteret på en sådan måde, at [d]en let kan demonteres og re-monteres, hvilket er af [sæ]rlig betydning i dette tilfælde, idet *The Royal [A]gricultural Show* ikke afholdes på samme sted hvert [år], men skifter fra sted til sted over hele landet.

Hver af de præfabrikerede skaller er samlet af fire elementer, 10×15 fod. Elementerne dannes af $^7/_8''$ pløjede brædder lagt diagonalt mellem randbjælker af $4'' \times 8''$ tømmer. Elementerne fabrikeres fuldt færdige på værksted, således at arbejdet på byggepladsen reduceres til et minimum. Elementerne boltes sammen med $^1/_2''$ bolte og buldog-brikker. Skallerne er understøttet på fire træsøjler, som er afstivede for at kunne optage vindkræfter. Hver skal er forsynet med 1″ ø trækbånd af stål, der er forbundet til en stålplade, som igen er fastgjort til kantbjælkerne, således at den vandrette kraft i disse kan optages. Alt træværket er trykimprægneret, og der er ikke anvendt nogen form for tagdækning.

A5 og den vildførte ungdom

De arkitektstuderendes tidsskrift A5 har ført en omtumlet tilværelse. Der har været svaghedsperioder, hvor man knapt har kunnet spore liv. Men nye folk med nye meninger har gang på gang bragt det til live. Sådan må det vel være med et skoleblad, hvor redaktioner kommer og går.

A5 blev startet som et kampskrift, et meningsblad, symbolet på de studerendes ukrænkelige ret til uafhængig meningsdannelse. Skoleledelse, ældre kolleger, myndigheder og byggeindustri har ofte fået sandheden at vide i usminkede vendinger. Vi har alle holdt af det for dets ungdom og frækhed.

Under den sidste svaghedsperiode trådte Dyva & Jeppesens Forlag hjælpende til. Men det, der lignede kunstigt åndedræt, var et dødbringende kvælertag. A5 eksisterer ikke længere som uafhængigt meningsblad for de arkitektstuderende.

Ved behændige manøvrer har Dyva & Jeppesens Forlag overtaget bladet. Ungdommelig uvidenhed og manglende kampmod hos de studerende har berøvet dem deres meddelelsesmiddel.

A5 har vist sig at være et forretningsmæssigt aktiv, som forlaget ønsker at udgive med eller uden redaktion. Om det vil være muligt at bevare hos annoncørerne den illusion, at de averterer i de arkitektstuderendes blad, kan blive afgørende for dets videre skæbne.

A5 nr. 2, juni 1961, blev udsendt uden navngiven redaktion. I en meddelelse på titelbladet hedder det bl. a.:

„*NB! Kontakten med den tidligere redaktion er (som det bl. a. vil fremgå af lederen) beklageligvis midlertidigt afbrudt.*

Udgiveren, Dyva & Jeppesens forlag, skal dog meddele, at repræsentanter fra de studerende ved kunstakademiets arkitektskole naturligvis også er velkomne i den samlede redaktion af alle kategorier af byggestuderende, når denne redaktion med udsendelsen af tidsskriftets nr. 3 (den 15. august d. å.) er etableret.“

I en bemærkelsesværdig artikel *A5 og fremtiden*, underskrevet Dyva & Jeppesens Forlag, får de studerende tørt på. Engang var det de arkitektstuderende, der i A5 revsede forretningslivet. Det hedder i artiklen bl. a.:

„*Det kan, som allerede nævnt, slås fast i denne forbindelse, at det både er rigtigt og sundt, at et tidsskrift som A5 skal være et forum for tankens frie udfoldelse; men dette bør unægtelig ikke være forstået således, at det er forbudt at lade disse tanker give sig positive udtryk.*

Heller ikke må det forstås således, at A5's udgivelsesterminer bør være afhængig af en lille kreds mere eller mindre (mest det sidste) mangel på inspiration, handlekraft eller (hvad værre er) manglende evne til konstruktiv tænkning.

Man må ikke tro, at det at drive bladvirksomhed betyder, at et blads læsere har at vente til det måtte passe de herrer skønånder at få inspiration.

Videre skal det tilføjes, at det heller ikke betyder, at et blad bare skal ud, fordi det nu engang er vedtaget, at de og de data skal *det udkomme.*

Er dette tilfældet, kniber det jo unægtelig lidt med det pågældende blads mission.

Det hverken kan eller må være meningen, at et blad som A5, der har så mange opgaver at leve op til, misrøgtes redaktionelt af en lille kreds, der så åbenlyst kun har negative punkter på deres program.

Med henvisning til det naturlige ansvar man må iagttage overfor et blads læserkreds, kan vi ikke *anerkende denne slendrian, og vi føler os overbevist om, at størsteparten af A5's læsere vil være enige med os heri.*

Man vil sikkert derfor både forstå og anerkende, at vi har besluttet os til at ændre dette billede. I denne forbindelse skal det for god ordens skyld understreges, at vi ikke på nogen måde ønsker at lægge en dæmper endsige censur på de herrer skribenters udfoldelser.“

Hvad siger de arkitektstuderende til den gang røg?

Iøvrigt fremgår det af de nævnte spidsartikler, at Dyva & Jeppesens forlag agter at etablere en redaktion med repræsentanter fra bygmesterskolerne. Det lyder helt usandsynligt [...] ihvertfald uanstændigt at Dyva & Jeppesens forlag skulle kun[...] anvende navnet A5 til et blad, der ikke længere er de akadem[...] studerendes.

Piazza Navona i Rom

Nogle læge- og arkitektpar kan få ophold inden for perioden [...] juli - 5. september - helst ophold af en vis varighed og ikke mind[...] end en uge - på et først og fremmest for præster og pædagog[...] grundet studiehjem i Rom, således at den sædvanlige, organis[...] tionsmæssigt tilsagte beneficiesats af 7,50 - 8,75 kr. pro perso[...] pr. dag anvendes. Tilsvarende gælder efter den 20. oktober[...] perioden 5. september - 20. oktober kun ganske enkelte p[...]

Det drejer sig om nogle til kulturelt formål indrettede loka[...] teter i en herskabelig ejendom, et ældre palazzo med uovertræffe[...] beliggenhed midt i det gamle Rom med store smukke, moder[...] udstyrede værelser.

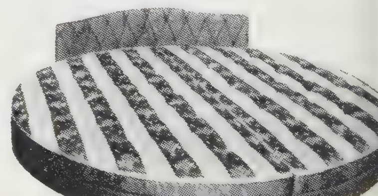
Anmeldelse med ønske om ophold med angivelse af datoer [...] disses eventuelle forskydningsmuligheder bedes snarest sendt [...] Danske Arkitekters Landsforbund. Bredgade 66. Kbh. K.

Byplan i Märsta - udsættelse

Dommerkomiteen for den nordiske idekonkurrence om byplan f[...] Valstaområdet i Märsta har besluttet at udsætte afleveringsfrist[...] for denne konkurrence til den 31. oktober 1961. Man afvent[...] iøvrigt med stor interesse denne konkurrence, som man håb[...] vil bringe mange værdifulde nye projekter.

Den helt store succes

Det kan ikke bortforklares. De danske møblers succes i d[...] vide verden er uomtvistelig. Senest har det hollandske bl[...] *Nederlands Binnenhuis*, som er *vakblad van de Nederlandse Bond v[...] Woninginrichters*, i nr. 6/1961 skrevet om den danske møbelmes[...] i en artikel med titlen *Lys eg dominerer på møbelmessen i Fred[...]ricia* med undertitlen *De danske møbelfabrikanter søger nye linje[...]* Med beskæmmelse må vi konstatere, at *Arkitektens* anmelder v[...] sin gennemgang af messen (Arkitekten nr. 15/1961) fuldstænd[...] har overset to pragtstykker, som *Binnenhuis* har vist i sin omtal[...] Vi prøver at oprette skaden ved at gengive dem her efter d[...] hollandske. Først en rund seng tegnet og fremstillet af Dan[...] Madrasfabrik og derefter *De Honeymoon sofa van Paul M. Jesse[...] een bijzonder charmant meubelstuk* (citat). Det er indlysende, [...] med sådanne stjerner er den helt store succes hjemme.

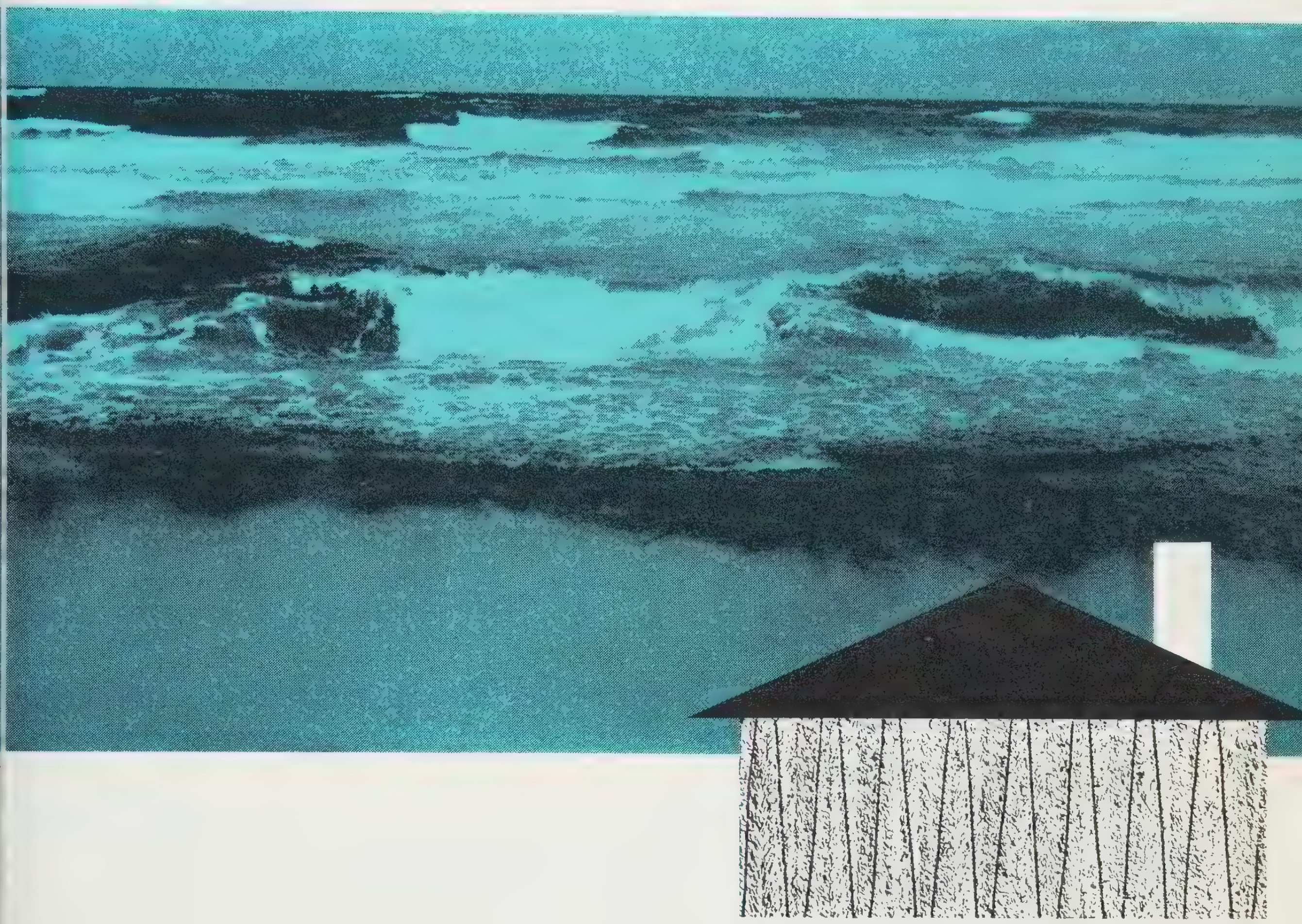

Rund –

– og charmant. Danske verdenssucceer

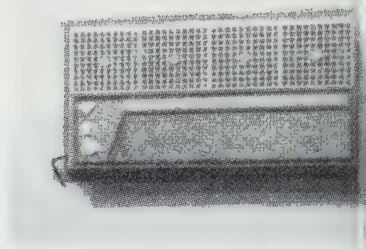
byg feriehuset til helårsbrug

Feriehuset ved havet – hvor mange drømmer ikke om det? Måske mere end nogensinde tidligere har vi brug for et tilholdssted, væk fra sod og støj. Feriehuset er ikke længere blot en ønskedrøm. For mange er det i dag en realitet. Men huset har skiftet ansigt. – Det bruges nu i påsken og pinsen, den lange sommerferie, de mange forlængede week-ends i den lyse tid, i børnenes efterårsferie og til jule- og vinterferien. Med andre ord: huset skal i dag kunne bruges hele året. Med sådanne krav til anvendeligheden stiger også kravene til husets soliditet. Feriehuset skal helst være et rigtigt stenhus og dette ønske kan realiseres økonomisk forsvarligt, hvis huset bygges i Gasbeton. Med Gasbeton får man et let og dog solidt, grundmuret hus, bygget i et isolerende materiale, og Gasbeton byder på muligheder, der formår at spille op til naturen.

byg med **GASBETON**

A/S DANSK GASBETON, CODANHUS, GL. KONGEVEJ 60, KØBENHAVN V, TELEFON C. 9575

Luftkonditionering i hjemmet

Et fransk firma har optaget produktionen af et stå kabinet, som kan udføre de syv grundlæggende fun tioner, der skal til for at konditionere luften i en stu eller en mindre sal. Luften, der føres gennem kabinett tilsættes fugt i ønsket mængde, afkøles til ønsket ter peratur, ventileres, filtreres, og frisk luft tilføres rur met i den ønskede mængde samtidig med, at dårl luft bortføres, og hvis man også ønsker det, ka luften varmereguleres.

Alle disse funktioner, som man ellers må have sto komplicered maskiner til at udføre, klarer det lil stålkabinet, blot man drejer på nogle få kontakte

Det lille anlæg leveres i modeller fra 1/2 hk til 2 h alt efter det rums størrelse, der skal forsynes me konditioneret luft, og installationen er yderst enke blot der findes en passende plads i stuen ved en yde væg og elektrisk strøm. *BC-T*

Fabrikanter: Airwell, 24, bd. de la Republique, Chato Seine-et-Oise, France.

Kollektivtransport og biltransports indflydels på bysamfund

Dersom den kollektive trafik mindskes øges biltra fiken. Dette forhold er ret indlysende, men det derimod overraskende, at når den kollektive traf falder med kun 24 pct. stiger biltrafiken med 100 pc

Disse tal stammer fra trafikundersøgelser i Phila delfia.

Myldretiden strækker sig i løbet af en uge kun ove 20 timer, men denne sammenpressede trafik forøge mandskabs- og materialebehovet ganske overorden ligt.

Det kan eksempelvis nævnes, at Philadelfia i 195 betalte 125 millioner kroner til veje og gader i by området og 69 millioner kroner til politiet for færdsel regulering – udover de indtægter der stammede fr bilister.

Byen foretog et stort eksperiment sammen me jernbaneselskabet Pennsylvania Railroad, da bye økonomisk garanterede for jernbanen, der skulde ne sætte taksten på en forstadsbane med 45 pct. i år

1960, og samtidig skulle jernbanen mindske kørse
intervallerne, ved at sende 50 pct. flere tog.

For Philadelfia blev eksperimentet en succes, m
for jernbanen en økonomisk fiasko. Trafikken
banen steg med 31 pct. i 1960 i forhold til 1959
byen slap for sammenstuvning på vejene der førte
bydelen med den billige togtrafik, og en lettelse
parkeringsvanskelighederne i centrum var at spo
Til sammenligning med den forøgede trafik på ban
med takstsænkningen kan nævnes, at på samtl
andre baner fortsattes den stadige nedgang i trafikke

I byen Toronto, hvor man startede med en und
grundsbane i 1954, steg ejendomspriserne og værdier
i to dele af byen, der blev begunstiget gennem d
hurtige undergrundstrafik, med 79 pct. i det ene o
råde og 93 pct. i det andet. Derved steg byens in
tægter gennem ejendomsskatterne med 40 million
kroner om året, og denne skattestigning har bevirk
at Toronto nu er i færd med at bygge undergrund
baner, der er kalkulerede til halvanden millia
kroner.

I Los Angeles findes der slet ingen trafik på sp
men man havde tidligere sportrafik på 50 forskelli
linier, hvorpå der daglig kørte 2.300 tog efter s
køreplan. Overgangen til biltrafik og busser har me
ført, at nu er mere end 2/3 af byens areal i de centr
områder optaget til parkeringspladser og garager.

BC-

Kilde: Civil Engineering nr. 12–1960.

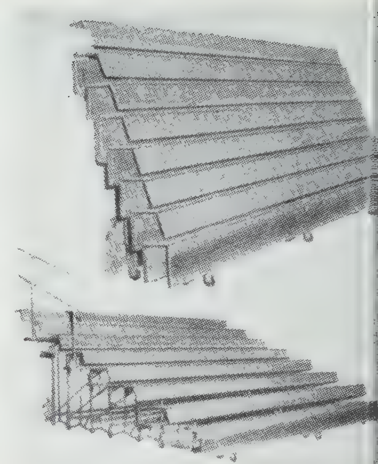

12 cm armerede Durisol tagplader
Bellahøjbadets hal
rådg. ing.: Ostenfeld & Jøns
TECTUM - DURISOLFABRIKKEN - Nørresundby Tlf. (081) 2 66 77

Øverst et tilskuersæt sammenklappet mod væggen. Nederst samme sæt klar til at modtage publikum.

Sammenklappelige tilskuerpladser

Det kan volde hovedbrud at skaffe tilskuerpladse lokaler, der kun nu og da skal rumme tilskuere, f eksempel i danseskoler, billardklubber, gymnastiksa og demonstrationslokaler med skiftende udstilling

Et engelsk firma har løst det problem på en hur måde at skaffe gode tilskuerpladser og at få de fjernet ligeså hurtigt. Man er gået den vej, at man h ordnet tilskuerpladserne sådan, at de skubbes samme så de i sammenklappelig stand kun fylder en brøkd

Når der ikke er personer på pladserne, kan et s udstillingspladser skubbes støjfrit ud og eventuelt et helt andet sted, da sættet er forsynet med hj der er beklædt med gummi. Men i samme øjeb den første person træder op på en af afsatserne, lås hjulene automatisk fast. Man risikerer altså ikke, et sådant sæt kan komme i skred med tilskuer

En anden og ikke ubetydelig fordel er det, at m ikke behøver at trække alle udstillingsafsatserne u men kan nøjes med et mindre antal, hvis kun det påkrævet.

Firmaet leverer enkelte sæt og hele rækker af næst ubegrænset længde. Medens de enkelte sæt træk ud og skydes sammen med håndkraft, så opererer m med motorkraft til de lange rækker og kan blot v et tryk på en knap fremtrylle fortræffelige tilskue pladser. *BC-*

Kilde: Building Materials Export, marts 1961.

Meddelelser fra
DANSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND
Bredgade 66, København K
Telefon *Minerva 1290

Adresseforandringer

Fournais, Peter *tegnestue* fra Lyshøjgårdsvej 87, Valby til Vinkelager 12, Vanløse. *Bolig* uændret Vinkelager 12, Vanløse.

Glud, Erik, S.A.R., *bolig* fra Urbergsterrassen 12, Gävle, Sverige, til Hantverkarbacken 28, Sandviken, Sverige.

Grum, Anders, *bolig* Saadoon Park 11/4, Baghdad, Iraq. Telf. Baghdad 7604. *Postadresse* c/o Danish Embassy, P.O. Box 348, Baghdad, Iraq.

Hansen, Per Sander, *bolig og tegnestue* fra Moseskrænten 6, Søborg, til Erica Parken 7, st. tv., Gentofte.

Huth, Stig von, *bolig* fra Herrgårdsstigen 5, Lidingö, Sverige, til Jupitervägen 64, Lidingö, Sverige.

Høyer, Vagn, *bolig* fra Skolebakken 17, Hasseris, Aalborg, til Ståhøjgårdsvej 6, Aabyhøj.

Jocumsen, Poul, *bolig* fra Ved Kanalen 5, K, til Smakkegårdsvej 153, Gentofte. *Tegnestue* Laksegade 14, K.

Nielsen, N. Juhl, *bolig* fra Jernbanestien 1, Sønderborg, til Danish Arctic Contracters, Thule, Grønland.

Olrik, Hans Henrik, *bolig og tegnestue* fra Slagelsegade 5, Ø, til Østergade 44, 2., K. Telf. Byen 3941.

Skånes, Peer-Ove, *bolig* fra John Ericssonsgatan 18, Stockholm K., til Bagartorpsringen 6, 2., Solna, Sverige.

Jensen, Henning & Torben Valeur, *tegnestue* fra Nyhavn 33, K, til Kvæsthusgade 6B, K. *Bolig* uændret.

Jepsen, Reinholt, *bolig* fra Karan Brahesvej 8, Odense til Carl Blochsvej 138, Odense.

Larsen, Karl Hylling, *bolig:* Skolebakken 12, Hasseris, Ålborg. *Tegnestue:* Evasvej 11, Hasseris, Ålborg.

Meddelelser fra
AKADEMISK ARKITEKTFORENING
Bredgade 66, København K
Telefon *Minerva 1290

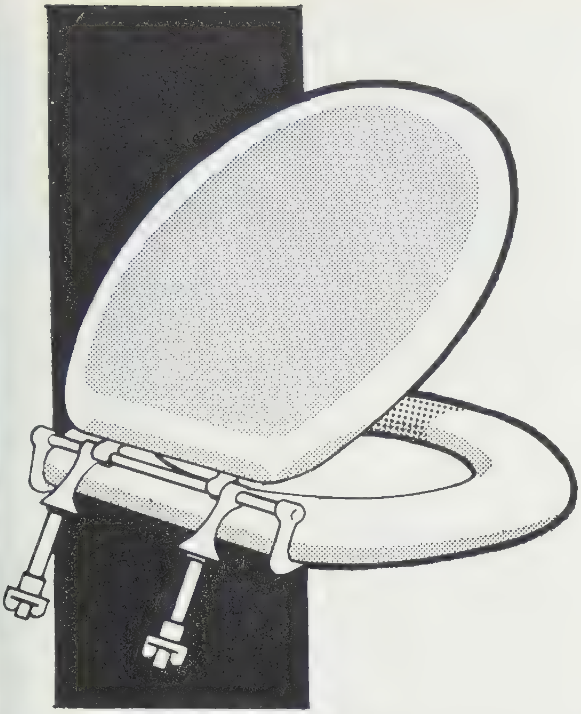
Nye medlemmer

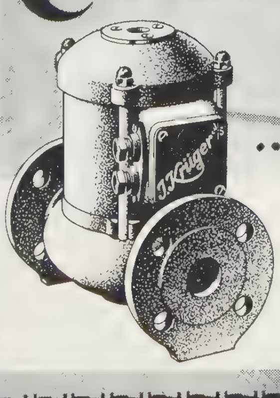
Bølling, Hans, *bolig og tegnestue* Fortunvej 26, Charl. Telf. Ordrup 8755

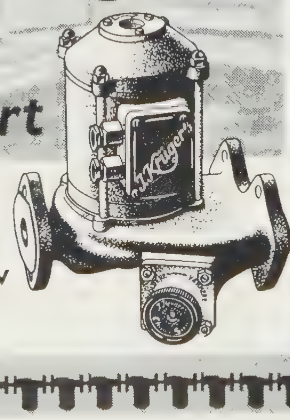
Duch-Hansen, Walter, Østerbrogade 3, Ø. Telf. Øb. 5217.

Elbek, Johannes, *bolig og tegnestue* Plovvej 2, Lyngby, Telf. 88 01 02.

Jonsson, Stefan, *bolig* Rektorparken 24, 2., SV. *Bolig efter 1. aug. 1961* Audarstræti 9, Reykjavik, Island.

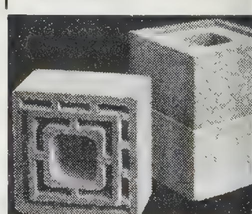

Larsen, Folmer, *bolig og tegnestue* Skeltofteve 16, Kgs. Lyngby, telf. 873625.
Maahr, Jørgen, *bolig* Jægersborg allé 65, Charl. telf. Ordrup 6025. *Tegnestue* Jagtvej 229, Ø, telf. 290701.
Nielsen, Hans Orla, *bolig* Nygårds plads 10, 10. Valby. Telf. 751706.
Nyboe, Børge, *bolig* Poppelhegnet 3, Kgs. Lyngby, telf. 872215.
Pécseli, Istvan, *bolig og tegnestue* Bel Colle's Farm, Hørsholmvej 43A, Rungsted Kyst.

Bekendtgørelse

Det bekendtgøres herved, at boligministeriet den 5. juli 1961 med hjemmel i lov nr. 181 af 29. april 1938 om byplaner, jfr. bekendtgørelse nr. 242 af 30. april 1949 har stadfæstet den af Københavns kommunalbestyrelse 6. april 1961 vedtagne byplanvedtægt med tilhørende plan for et område på Vesterbro, begrænset af Istedgade Gasværksvej, Eriksgade og Eskildsgade.
De af byplanen omfattede ejendomme er matr.nr.ene 65 *i*, 65 *k*, 65 *l*, 189, 365, 649, 679 og 680 Udenbys Vester kvarter.
Tinglysning af vedtægten på ejendommene vil herefter finde sted i henhold til byplanlovens § 10.

Københavns magistrat, den 19. juli 1961

STILLING SØGES

Ung arkitekt, uddannet i London, har været ansat i 6 måneder på tegnestue i England, god rutine i tegning, søger ansættelse på en københavnsk tegnestue indtil 1. oktober 1961.
Carl C. Chen, c/o M. Sørensen, Dronningensgade 75, 5., København K.

STILLING TILBYDES

Yngre kvalificerede arkitekter søges til projekteringseller konduktørarbejde. Ansættelse og aflønning efter Københavns kommunes sædvanlige regler. *Stadsarkitektens direktorat,* Dagmarhus, H. C. Andersens Boulevard 12, København V.

Selvstændigt arbejdende arkitekt
søges snarest til mindre tegnestue i den indre by. Alsidige opgaver, skole, sportshal, friluftsbad, kapel m. v. God løn, gode arbejdsforhold og varigt arbejde. Gerne kørekort da der forekommer tilsynsarbejde.
Billet mrk. 1028.

K
OGSÅ VED BROBYGNING
ANVENDES MED STOR FORDEL
KRØLL BYGGEKRANER
D-25 KLATREKRAN
MONTERET PÅ PONTONER
F. B. KRØLL A/s
Islevdalvej 145, Brh.
tel. 94 83 11.
Jylland: Viborgvej - Mundelstrup
tel. (061 9 01 11) 116

Referatkort til nr. 15

728.7

DET ER IKKE FOR SENT

Leder om sommerhusbyggeriet illustreret med et eksempel på en helt ny ferieby: Rødhusklit ved Blokhus, arkitekt Claus Bremer.

Arkitekten nr. 15/1961, side 273

749

DEN DANSKE MØBELMESSE
Af Christian Enevoldsen

En kort beskrivelse af møbelmessen 1961 i Fredericia med mange illustrationer.

Arkitekten nr. 15/1961, side 275

Til arbejdet med kondemneringer og udarbejdelse af saneringsplaner efter lovene nr. 185 og 184 af 5. juni 1959, om boligtilsyn og sanering af usunde bydele, søges 1 arkitekt.
Løn efter overenskomst af 3. juli 1959 mellem Københavns magistrat og Danske Arkitekters Landsforbund. Nærmere oplysninger kan fås ved henvendelse til arkitekt *Troels Smith*, Boligkommissionens sekretariats arkitektkontor, Stormgade 20, 3. sal th., telefon By 8961.

Kunstakademiets arkitektskole, afdelingen for byggeteknik, søger to medarbejdere, dels til arbejde med assistance ved undervisningens tilrettelægning, dels til hjælp ved selve undervisningsstoffets indsamling, bearbejdelse og udformning. Interesserede arkitekter, som helst skal have gennemgået H2 eller H3, bedes henvende sig skriftligt til *afdelingen for byggeteknik, Tordenskjoldsgade 10, 3. sal, K.* Da arbejdets art og omfang inden for ret vide grænser vil kunne varieres efter den pågældendes interesser og disponible tid, vil der kunne træffes individuel aftale herom. Løn efter nærmere aftale.

En arkitekt søges som medarbejder fortrinsvis til min virksomhed som rådgiver for Undervisningsministeriet. Erfaring fra det praktiske liv vil være værdifuld. Løn efter aftale.
Hans Henning Hansen, Gammel Strand 50, K. Telefon BY. 7714.

Arkitektmedarbejdere.
Kvalificerede medarbejdere søges snarest. Løn efter kvalifikationer. Hveranden lørdag fri.
M. Irming, arkitekt M.A.A., Nr. Voldgade 38, K. C. 5211 – Byen 5211.

Tilsynsførende arkitekt.
Til gymnasie- og skolebyggeri (bl. a. Ballerupplanen og Albertslund-området) søges erfaren konduktør, som er interesseret i varig beskæftigelse.
Arkitekterne *Hougaard Nielsen & Nørgaard Pedersen,* M.A.A., Zinnsgade 3, København Ø – telefon Tria *298.

Arkitekturmodeller
Holger Sylvest Hansen
Tlf. Birkerød 2387

Tegnestueservice for arkitekter. *H. Nannestad,* arkitekt M.A.A. Telefon 950506

DUPLIKERING

Byggebeskrivelser, referater og renskrivning af statiske beregninger. Duplikeringsbureauet **Dania,** Minerva 428.

Referatkort til nr. 16

712.3

UDERUMMET

En foreløbig præsentation af udstillingen Uterummet. Udstillingen er arrangeret af institutionen Hem i Sverige i Norrvikens trädgårdar, Båstad, efter forudgående konkurrence. Udstillingen skal være åben i tre år, dels for at beplantningen kan vokse til og dels for at udstillingen efterhånden kan suppleres med forskellige former for havemøbler m. m.

Arkitekten nr. 16/1961, side 293

725.38

BILERNE, BYERNE OG BYGGERIET
Af Flemming Madsen

Forfatteren kalder selv sin artikel *Nogle indfald og udfald om et yndet stridsemne og et par forslag til overvejelse.* Artiklen behandler spørgsmål i forbindelse med det omfattende byggeri som er en direkte følge af den øgede motorisering,

Arkitekten nr. 16/1961, side 298

624.93

TRÆSKALLER
Af civilingeniør N. J. Manniche

På grundlag af et indlæg af den engelske ingeniør Bennet på en kongres om trækonstruktioner afholdt i Dresden skriver forfatteren her kort om nogle eksempler på bygninger opført helt i træ.

Arkitekten nr. 16/1961, side 302

Arkitekternes tyranni

Under denne overskrift skriver stud. mag. Hans Herte Aktuelt den 9/7 1961, bl.a.:

Man vil giftes. Man leder og leder efter noget bo i, ringer med tryksværtesorte fingre i øst og v og finder omsider en – endda splinterny – lejligh Man bærer sin brud op ad trappen' og følelsen nyvunden frihed stiger ekstatisk trin for trin: ende kan man sætte sin hat, som man vil. Man stiller bl sin brud fra sig i entreen og slår en stolt runde i malerduftende stuer. Og så er det, man kommer at åbne spisekammerdøren: HUSORDEN står d Friheden er igen forbi.

....det korset af regler og påbud, der her sno sig sammen om lejerne, er ikke bare værtens naturl forbud mod larm, hensynsløshed, svineri og dryppen vandhaner. Det er arkitekten, der fører det store o

Det er arkitekten, der kan påbyde, at både vasket blomsterkasser, espalier'et og skilte skal „ophæng under altanbrystningens overkant" (højde: 46 c således at det „ikke er synligt udefra". Det er ar tekten, der kan betinge sig, at der kun opsæt „markisestof i de af ejendommen godkendte farver kvaliteter, der kan beses hos viceværten" (får de be provision?) – og kræve, at „lamper, parasoller o. li skal – når de ikke er i brug – være nedtaget og anbr således, at de ikke kan ses udedfra". Og det er ar tektens nerver, der ikke tåler cykler, løbehjul barnevogne foran huset – eller kridtstreger på falten, trygler om at få tørretøjet „fjernet, så sn det er tørt", og dekreterer, at „mælkeflasker må tidli udsættes klokken 21". Det er længslen efter orden harmoni, som er gået langt ud over de berettige hensyn til andre og til helheden og er slået om æstetisk pedanteri.

Sagen er, at arkitekten er blevet så sikker i rådgivende stilling, at han har forfremmet sig s til lovgivende myndighed. Den respekt, der især årene efter krigen har givet arkitekterne fred til gøre et så dygtigt og forskønnende arbejde, er slået ud som æstetisk tyranni og nervøs pertentlighe

Byggeriets egentlige problemer

Under denne overskrift angriber direktør Svend Norsk ar tekterne i en artikel i Information den 15/7 1961:

„Det hjemløse sind" – „Cigarkasser i dansk ar tektur" – „Grimmeste hus i København". Dette v nogle avisoverskrifter for få måneder siden.

Hvad er det, der gør, at den jævne mand find kolosserne så grimme? Det er først og fremmest no negativt, noget der mangler: Frodighed, varme, fa tasi, farver, kunstnerisk udsmykning, individualit „ansigt" og hensyntagen til den menneskelige natu

Hvorfor synes arkitekterne, at de er smukke? Fo de indebærer æstetiske værdier, der fremkommer v de rette forhold mellem dimensionerne, og derved

materialet – først og fremmest cement – kommer
anvendelse i overensstemmelse med sin karakter,
fordi de i funktion og konstruktion er så ration
som muligt.

Efter menigmands mening (som jeg deler) er æ
tikkens betydning i menneskenes daglige tilvær
stærkt overvurderet. Æstetikken er i virkeligheden
temmelig periferisk størrelse i vor hverdag. Den sk
hed, der her er tale om, er jo i øvrigt af ren geomet
art, der lader menigmand så temmelig kold.

Lad os opholde os lidt ved dette punkt.

Hvis jeg i min stue har en kugleformet loftsbelysni
har jeg fattet den i løbet af nogle få sekunder og
dermed færdig med den. Og på trods af at jeg l
lært, at kuglen er den fuldendte form, er min ly
krone herefter blevet anonym for mig. Hvis jeg d
imod har en prismekrone, der spiller i stadigt sl
tende schatteringer efter dagens og aftenens bel
ninger, og som er mangfoldig og uoverskuelig, så
den fængsle mig hver eneste dag, fordi jeg ald
bliver færdig med den, og den bliver en frodighe
mit liv.

Jeg ser, at Poul Henningsen er så vred over rest
rant „Storkereden" og bebrejder arkitekterne, at
skaber i en svunden tids bygningsstil i stedet for
frigøre vor egen tids sjæl i cement og stål. Det ser
for mig, som om Poul Henningsen ser en fortjenest
at man skaber i tidens ånd. Dette er i mine ø
ganske barnligt. Man skal naturligvis kun skab
tidens ånd i det omfang, man er begejstret for
tid. Hvis man synes, tiden er af lave eller modbyde
skal man naturligvis skabe i protest mod sin t
Eller endnu bedre øse af de tidløse kilder i sit si

— — —

Det er et fremskridt at gøre tingene praktiske in
et vist punkt, men det er et tilbageskridt at overskr
dette punkt og gøre tingene så praktiske, at man
røver menneskene deres mulighed for aktivitets
foldelse.

Arkitekterne er ligeglade. De synes, at det
menigmand ikke forstand på, og i øvrigt må man
håbe, at massernes smag langsomt forbedres.

Dette afføder det vigtigste principielle spørgsm
Skal man følge eliten eller det store flertal?

Eliten har sikkert ret både i, at den mode
arkitektur rummer æstetiske værdier, og at cement
gråt er smukt.

Menigmand er sandfærdig, når han hævder, at h
sjæl fryser, og at han keder sig gudsjammerligt b
i de moderne kontorkasser og i beboelseshusene.

Det afgørende spørgsmål må herefter blive de
Tror nogen på, at eliten kan ændre massens sy
punkter, og at menigmand har mental styrke n
til at opnå livsglæde eller arbejdsglæde uden c
støtte som frodige, mangfoldige og uoverskuelige o
givelser (huse og udstyr) kan skænke ham.

Måske, men ikke de første tusinde år, og de
må bygherrerne og arkitekterne vige med deres sy
punkter og opgive at bygge for profit og æstetik
atter sætte mennesket i centrum og bygge for c

Bianco Lunos Bogtrykkeri A-S, Kbhvn.